

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Kırk ikinci inikat

30 . VI . 1943 Çarşamba

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt bulâsası	136	katisi hakkında kanun lâyihası ve Divanı muhasebat encümeni mazbatası (3/74, 1/61)	149:150,151,152:155
2. — Havale edilen evrak	136	3. — Gümrük ve inhisarlar vekâleti Teşkilât ve vazifeleri hakkındaki 2825 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve Gümrük ve inhisarlar ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/99)	150
3. — Seçimler	136	4. — Subaylar heyetine mahsus 4273 sayılı Terfi kanununun 10 ve 16 ne madelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir muvakkat madde eklenmesine dair kanun lâyihası ve Millî Müdafaa encümeni mazbatas (1/109)	150:151
1. — Devlet şûrasında açık bulunan besineci daire reisliği seçimi	136:151		
4. — Müzakere edilen maddeler	136		
1. — Samsun mebusluğuna seçilen Nasuhi Erzurumlu hakkında Mazbataların tetkiki encümeni mazbatas (5/9)	136:149		
2. — Vakıflar umum müdürlüğü 1940 malî yılı hesabı katisine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı muhasebat riyaseti tezkeresiyle Vakıflar umum müdürlüğü 1940 malî yılı hesabı			

1. — SABIK ZABIT HULASASI

Birinci celse

Devlet Şûrasında açık bulunan dördüncü ve beşinci daire reislikleriyle bir âzalık seçimi için reyler toplandı ve tasnif neticesine kadar celse tatil olundu;

İkinci celse

Bigadiç kazasının teşkilâtına;

Dahiliye vekâleti merkez teşkilât ve vazifeleri hakkındaki kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir madde eklenmesine;

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki 3656 sayılı kanuna ek 3888 sayılı kanuna bağlı cetvellerin Dahiliye vekâleti kısmında değişiklik yapılmasına;

Pınarhisar eski Posta ve telgraf müdürü Ali Niyazi Erman'ın ağır para cezasının affine;

Devlet Konservatuarı ve Riyaseti Cumhur Filâromonik orkestrası mütedavil sermayesine;

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki kanunlara bağlı cetvellerle 3552 sayılı kanunda değişiklik yapılmasına;

Samsun eski Nafia baş fen memuru Ahmet Nadir Gökse'nin hapis cezasının affine dair kanun lâyhaları kabul edildi;

Askerî sahra postalarında müstahdem Posta, telgraf ve telefon idaresi memurlarına parasız elbise verilmesine dair kanun lâyihasının birinci müzakeresi yapıldı;

Mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkili hakkındaki kanun lâyihası da Maliye encümenine tevdi olunduktan sonra;

Devlet Şûrası dördüncü daire reisliğine Kemal Arar ve âzalığa Mesrur Kıp'ın seçildikleri ve beşinci daire reisliği için nisap olmadığından gelecek inikatta tekrar intihap yapılacağı bildirildi;

Çarşamba günü toplanılmak üzere inikada nihayet verildi.

Reis vekili
Bursa
R. Cantez

Kâtip
Kütahya
V. Uzgören

Kâtip
Malatya
N. Baydar

2. — HAVALA EDİLEN EVRAK

Lâyhalar

1. — Ereğli kömür havzasındaki ocakların Devletçe işlettilmesi hakkındaki 3867 sayılı kanuna ek kanun lâyihası (1/120) (İktisat ve Bütçe encümenlerine);

2. — Tasfiye halinde bulunan (A) hesabı hakkında 17. XII. 1940 tarihli mektuba bağlı 2 numaralı listede yazılı kontenjanların değiştirilmesi hususunda Türkiye - Almanya arasında teati olunan mektupların tasdikına dair kanun lâyihası (1/121) (Hariciye ve İktisat encümenlerine);

Mazbatalar

3. — Ankara Belediyesi ihtiyacı için satın alınacak otübüsler hakkında Türk ve İsviçre Hükümetleri arasında teati olunan mektubun tasdikına dair kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/89) (Ruznameye);

4. — Köy ebeleri ve köy sağlık memurları

teşkilâtı yapılmasına ve Sıhhat ve içtimai muavenet vekâleti teşkilât ve memurini hakkındaki 3017 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Muvakkat encümen mazbatası (1/106) (Ruznameye);

5. — Millî Piyango idaresinin 1942 mali yılı bilançosunun gönderildiğine dair Başvekâlet tekeresi ve Divanı muhasebat encümeni mazbatası (3/72) (Ruznameye);

6. — Posta, telgraf ve telefon unum müdürlüğü teşkilât ve vazifeleri hakkında kanun lâyihası ve muvakkat encümen mazbatası (1/72) (Ruznameye);

7. — Türkiye ile Fînlândiya arasında imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının tasdikına dair kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/73) (Ruznameye);

8. — Türkiye ile Macaristan arasında imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmalarının tasdikı hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/74) (Ruznameye).

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati: 15

REİS — Ş. Günaltay.

KATIPLER: N. Baydar (Malatya), V. Uzgören (Kütahya).

REİS — Celse açılmıştır.

3. — SEÇİMLER

1. — Devlet Şûrasında açık bulunan beşinci daire reisliği seçimi.

REİS — Devlet Şûrası Beşinci daire reisliği için geçen inikatta yapılan intihapta ekseriyet hâsıl olmadığından intihabı tekrar edeceğiz. Kura ile taayyün edecek intihap dairesine göre isimler okunacaktır. Namzetler için reylerinizi kullanırsınız.

(Kura çekilerek Kocaeli dairesi intihabiyesinden itibaren reylerin toplanmasına başlandı).

REİS — Reylerin tasnifi için kura ile üç arkadaş seçeceğiz.

Receb Peker (Kütahya),

Halid Onaran (İzmir),

Ekrem Oran (İzmir).

İsimleri okunan bu zevat reyleri tasnif edeceklerdir.

Başka rey vermiyen arkadaşlar varsa lütfen reylerini kullansınlar.

Rey toplama muamelesi bitmiştir.

4. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — Samsun mebusluğuna seçilen Nasuhi Erzurumlu hakkında, Mazbataların tetkiki encümeni mazbatası (5/9) [1]

(Mazbata okundu).

REİS — Ekalliyetin de reyi var, okunsun.

(Ekalliyet reyi de okundu.)

N. POROY (Tokad) — Muhterem arkadaşlar; encümen ekseriyetinin şimdi dinlediğiniz bu reye bazı arkadaşlarla muhalif olduğumuz için muhalefet sebeplerini ana hatlarıyla de olsa Yüksek Huzurunuza arz etmek vaziyetindeyim.

Hâdisse nedir? ve biz, muhalif olan arkadaşlar niçin bu kanaatte bulunuyoruz? Bunu huzuru âlinizde etrafınca anlatmak için evvelâ fiilin kendisini ve fiile terettübeden hükmü ve hükmün hukuki neticelerini söylemek lâzımdır.

Şimdi mebusluk mazbatası hakkında karar vereceğiniz zat 1939 senesinde askerlik hizmetine çağrılmış, bedeli nakti vermiş ve o zamanki ahkâma göre 6 ay askerlikle mükellef bulunduğu cihetle, bu hizmeti ifa için İstanbul'a sevkolunmuştur. Fakat müddetini doldurmadan zâbitinin verdiği sahte vesika ile müddetini doldurmuş gibi hareket ederek ve bu vesikayı kullanarak şubesini iğfal etmiş ve bir müddet sonra bu mesele meydana çıkmış. Burada müsaadenizle sözü tetkik ettiğim ilâma bırakıyorum: Hakkında sâdır olan bu ilâmda okuduğuma göre «Âmirinden

sahte sevk muhtırası ve sahte terhis vesikası alıp bu sahte vesikayı istimal etmek cürmü ile maznun olarak mahkemeye sevk edilmiştir» yani cürüm budur. Kendisine mahkemede bu için nasıl olduğu sorulmuş.

(Gene sözü ilâma bırakıyorum. İlâm diyor ki; verilen vesika bizatihi sahte olmadığı - yani veren zâbit bunu verebilir - cihetle sahteliğini anlyamadığını ve emirberler zâbitlerin hanelerinde kullanıldıkları cihetle askerliğini ifa etmiş zannında bulunduğu ve hükmen bu vesikanın sahteliğini anlamak takibata mütevakkıf olup Samsun askerlik şubesi de bu sahtekârlığı anlyamamış olduğundan ve sahte vesikayı bilerek istimal etmenin 1741 numaralı kanunun ikinci maddesindeki istisnalar dahilinde olmadığından beraatını istemiştir. Yani kendisinin irtikâp ettiği bu fiile karşı siygaya çekildiği zaman verdiği cevap budur.

Askerî mahkemenin 9 mart 1942 tarihinde verdiği karar da şudur: Müsaade buyurursanız keyfiyetin tanzihini için onu da okuyorum: «Güya emir neferi namı altında hizmeti askeriyesini herhangi bir şekilde geçirmenin mümkün olacağı ve bir zâbitin böyle bir suiistimale cüret edemeyeceği ve dostu olan İhsan Saib Beyin kendine böyle bir vesika verebileceğini tahmin ve tasavvur etmemesi hiç bir veçhile şayanı kabul olamayacağına ve askerlik müddetini Milli hudud haricinde Almanya'da şahsî ve hu-

[1] 88 sayılı basmazyazı zaptın sonundadır.

susi menfaati ve ticari işi için geçirdiği ve bu hususta kendi itirafı ve İstanbul Polis müdüriyetinin 26 . VI . 1931 tarihli ve 730/5944 numaralı tahriratiyle teyit edilmesine ve bir gün bile askerlik yapmadığı halde Samsun Askerlik dairesinin 1 . VI . 1931 tarih ve 246 numaralı tahriratında bildirildiği üzere mezkûr askerlik dairesine hizmeti askeriyesini yapmış gibi iş-falkâr ifadede bulunduğundan ve sahte vesika-yı istimal ettiğinin tespit edilmesine ve fiilen kıtada hizmet eden emsalinden tamamen ayrı ve hususi bir vaziyette bulunduğu halde onlar gibi bölük 6 veya bölük 9 da hizmet etmişçesine kendisine verilen vesikanın usul ve kanunu hilaflında, olduğunu bilmediği hakkındaki iddiasının varit olmamasına ve tahsil derecesine ve nahiye haline nazaran da bu kadar açık ve sarih bir hali anlamıyacak derecede saf ve cahil olmadığı anlaşılmamasına binaen, mart 1930 tarihli ve 112 sıra 1 cilt numaralı bizatihi veya hükmen sahte olması esasa taallük etmeyen vesikanın sahte olduğunu bilerek istimal ettiğine ve haddi zatında yapmadığı askerliği yapmış gibi göstererek menfaat temin eylediğine kanaat hasıl olmakla Türk Ceza kanununun 346 nci maddesi delâletiyle 343 nci maddesinin birinci fıkrasına tevfiқан üç ay hapsine ve mevkuftiyet devresinin mahkûmiyete mahsubuna müttefikan karar verildi.»

Mahkeme bu hükmü verirken Türk Ceza kanununun 89 ncu maddesindeki tecili reddettiği gibi askerî şahıslar tarafından işlenip askerî mahkemelere rüyet ve hükme raptedilen veya henüz görülmekte olan suçların af ve teciline dair, o sıralarda yani takriben bir sene evvel çıkmış olan 1741 numaralı kanunun mutazammun olduğu tecili de, mahkûm kendi hakkında tatbik edilmesini talep ettiği halde, cürüm sahtekârlık olduğu için bu talebi de reddetmiş ve cezayı tecil etmemiştir.

Askerî temyiz mahkemesi şöyle diyor: «Tebliğnamede bastü beyan olunduğu ve hile müstedilerin temyiz sebepleri - çünkü maznunlar bir değil bir kaç kişidirler - şayanı kabul olmadığından Askerî usul kanununun 238 nci maddesine tevfiқан, cümlesinin reddine 17 mayıs 1932 tarihinde ekseriyetle karar verildi.» Askerî temyiz mahkemesinin kararı da budur. İşte kesbi katiyet etmiş, yani kazıyei mahkeme halini almış bir ilâm karşısında bulunuyoruz. İlâm infaz olunmuştur. Yani Nasuhi Erzurumlu üç ay yatmıştır.

Mahkûmu âliniz mazbataları tetkik encümeni, mazbataların tetkiki için, nizamname mucibince beşer âzadan mürekkep altı ihzari encümene ayrılır, işler evvelâ tetkik olunmak üzere kura ile bu encümenlerden birine havale olunur. Bu iş de üç numaralı ihzari encümene kura ile gittiğinden, bu ihzari encümen bu işin tetkiki neticesin-

de Cumhuriyetin 10 ncu yılı şerefine çıkarılmış olan 26 teşrinisani 1933 tarih ve 2330 numaralı Af kanununun ikinci maddesinin tazammun ettiği af, bir affı umumî olduğu için bu cürümü tamamen izale ettiği yani ortadan kaldırdığı ve sildiği ve binaenaleyh mebusluk mazbatasının talili için ortada bir sebep kalmadığı mütalâası ile bir mazbata getirdi.

Bendeniz Mazbataları tetkik encümeninde, muhterem arkadaşlarımızın iltifatlarına nail olarak mazbata muharriri seçilmiş olduğumdan arkadaşlarımızın bana verdiği bu kıymetli vazifeyi bilhakkın ifa etmek kaygısıyla işi çok yakından inceledim ve İhzari encümenin getirmiş olduğu bu kanaate bir türlü iştirak edemedim. Bu iştirak edemiyişimin sebeplerini huzuru âlinizde kısaca arzedeceğim. Filhakika Af kanununun ikinci maddesi, şöyle yazılıdır:

«Üç seneyi geçmeyen hürriyeti bağlayıcı bir ceza veya para cezası ile mahkûm olanlar, ferî cezalarına da şâmil olmak üzere, affedilmiştir.

Bu kanunun neşrinden evvel haklarında verilen mahkûmiyet kararları infaz edilmiş olanlar da 12 nci maddenin hükmü dairesinde bu maddenin hukuki netayicinden istifade ederler.»

Bu maddeyi okuyunca insan hemen 12 nci maddenin ne dediğini merak eder. Müsaadenizle 12 nci maddeyi de okuyayım:

«Bu kanunun birinci ve ikinci maddeleri hükümlerinden istifade edenlerin memuriyetten muvakkaten veya müebbeden mahrumiyet veya bir sanat ve bir mesleğin icrasından menedilmek gibi kanunî tesir ve neticelere ve Memurin ve Hâkimler kanunları ile bunlara müzeyyel kanunlara ve sair hususi kanunlara tevfiқан yapılmış ve yapılacak olan tasfiye ve memuriyetten af ve iskat ve saire umum inzıbatı ve idarî muamelelere ve 347, 854 ve 1289 numaralı kanunlar mucibince Devlet hizmet ve müessesatında istihdam edilmemelerine dair verilen kararlara bu kanun ahkâmı şâmil değildir.»

347 numaralı kanun Mücadeleî milliyeye iştirak etmeyen ve hududu milli haricinde kalan erkân ve ümera hakkındadır. 854 numaralı kanun yine Mücadeleî milliyeye iştirak etmeyen memurlar hakkındadır. 1289 numaralı kanun da Âli karar heyetine aittir ki, yani bizim işimizle hiç bir alakası yoktur.

Arkadaşlar, bu affın umumî ve cürümlerin netayicini ve tesirini ortadan tamamen kaldıraçak mahiyette olduğunu biran için kabul etmek bile her şeyden evvel bir Teşkilâtı Esasiye meselesiyle karşılaşırız. Teşkilâtı Esasiyenin 12 nci maddesi bilirsiniz şöyledir: «Eenebi hizmeti resmîyesinde bulunanlar mücazâtı terhibiye veya sirkat, sahtekârlık, dolandırıcılık, emniyeti suiistimal... cürümlerinden biriyle mahkûm olanlar... mebus intihap olunamazlar.» Teşkilâtı Esasiyenin bu katî hükmüne münafi bir hükmü,

binnetice dahi olsa, havi olacak bir kanun yapmak kabil midir? Asla! Teşkilâtı Esasiye kanununun 23 nci maddesinin şu katî hükmünü hatırlınıza getirmek için arz edeyim : «Teşkilâtı esasiye kanununun hiç bir maddesi, hiç bir sebep ve bahane ile ihmal veya tadil olunamaz. Hiç bir kanun Teşkilâtı Esasiye kanununa münafi olamaz.»

Tekrar ediyorum ki Teşkilâtı Esasiye kanununun bu katî hükmüne münafi bir hüküm binnetice dahi olsa ifade edecek bir kanun yapmak asla kabil değildir. Bu, değişmez bir esastır ve Yüksek Heyetinizin her zaman hürmet ettiği bir esastır. Mamafih muhterem Heyetinizin kanaatini teyit için işi daha bir kaç noktadan kısaca incelemek de kabildir. Malûmu âlinizdir ki bir mahkûmiyetin, neticeleri yalnız hüküm ilâmında yazılı bulunanlara maksur değildir. Muayyen bir suç mahkûmiyetine, muayyen bir kanunla ilhak ve izafe olunmuş bir takım mahrumiyetler de vardır ve hüküm bunlara da şâmilidir. Bir sahtekârlık mahkûmunun mebus olamaması da bu kabilden olarak Teşkilâtı esasiye kanunundan maada Mebus seçimi kanunıyla de sahtekârlık mahkûmiyetine izafe edilmiş bir neticedir. Bu kabil mahkûmiyet neticelerini veya idarî, inzibatî bilûmum muameleleri af kanununun kendi şumulünden hariç bırakmıştır. Yani bunun mânası: bir âmme hizmetinin tevehihi veya idamesi mevzuubahis olan yerlerde bu hizmet için kanunu mahsusun koyduğu kayıtları ve şartları aramakta af kanununun yok olması demektir. Mebusluğun bir âmme hizmeti ve âmme hizmetlerinin en büyüğü ve mühimmi olduğunu da Ceza kanununun hidematı âmmeden memnuiyet cezasının neleri tazammun ettiğini beyan eden 20 nci maddesinin 1 nci fıkrasında sarahatle görmekteyiz. Kaldı ki bu af bir af kanunu değildir; hususi bir afftır. Yani cürmün tesiratını ortadan kaldırmaz. Umumî af içtimai vazife gören bir tesisdir. Mahkûmiyeti tamamen siler. Bundan maksat çok fena günlerin haksız verilmiş kurbanlarının vaziyetini ıslahdır.

Umumî affın içtimai vazifesi siyasi bir karışlıktan sonra zihinleri sükûna sokmaktır. Cemiyetin hâtrasını bile kaybetmek istediği cürümleri mâziye attırıp unutturmaktır. Çünkü bu gibi cürümler çok fena günleri yadettirmektedir. Bu affın Fransızca tâbiri (Amniste) dir yani unutmak demektir. Hususî affa (grâce) denir yani bir âtifettir. Umumî af, hukuk kitapları nazariyatında görüldüğü gibi hiç bir zaman haysiyet kırıcı cürümler için verilemez. Zaten bu kanunun serlevhasından tutunuz da sonuna kadar tetkikinde affın umumî olacağına dair hiç bir kaydı ihtiva etmediği görülür.

Kanunun serlevhası af kanunudur. İkinci maddesinden sonra diğer maddeleri cezaların daima tahfifinden bâhis olan bir kanundur. Bun-

dan başka vâridi hâtır olan bir mülâhaza da şudur: Bu umumî af kanununun ikinci maddesi üç seneyi geçmiyen hürriyeti bağlayıcı cezalara mahkûm olmaları fer'i cezalara da şâmil olmak üzere affetmektir. Fer'i ceza emniyet idaresinin nezareti altında bulunmak bir meslek ve sanat icra edememek ve suçta kullanılan eşya ve âletlerin müsaderesi gibi şeylerdir. Halbuki kanunun afftan hariç tuttuğu hidematı âmmeden memnuiyet cezası Türk Ceza kanununun 11 nci maddesi mucibince fer'i bir ceza değildir, asli bir cezadır. İşte bendenize ve zannediyorum arkadaşlarına taşıdığımız kanaati veren hukukî âmiller ve sebepler bunlardır. Mazbata muharriri sıfatıyla işi inceleyince encümen arkadaşlarımı vardığı bu neticeyi arz ettim. Tabii bu arkadaşlar her zaman olduğu gibi Devlet ve millet işlerinde gösterdikleri büyük hassasiyet dolayısıyla bu işde de hassas bulundular. İşlerinden mebusluğa talip olan zatin irtikâp ettiği cürmün sahtekârlık olup olmadığında şüphe edenler bulundu. Bunun için cürmün ve affın mahiyetinin ihtisas encümeni olan Adliye encümeninden ve bu affın mahkemelere ne yolda tatbik edildiğinin Adliye vekâletinden sorulmasına karar verildi. Adliye encümeni cürmün sahtekârlık olduğunu bildirdi. Af umumî mahiyettedir dedi. Ancak bunu 12 nci maddenin takyidatı dairesinde mütalâa etmek lâzımdır. mütalâasında bulundu. Böyle olunca Adliye encümeni ile aramızda bir kelime farkı var demektir. Bence takyit olunan bir umumî af, bir affı hususidir. Adliyeden gelen muhterem müsteşar bey bize bu meselenin yanı sıra umumî veya hususi olup olmadığı meselesinin Temyiz daireleri arasında ihtilâfa sebebiyet verdiğini yani bir dairenin affı hususi, diğer bir dairenin umumî telâkki etmesi üzerine heyeti umumiyenin bir tevhidî içtihat kararı verdiğini ve bu kararın affın umumî mahiyette sayıldığını söyledi. Böyle bir tevhidî içtihat kararı varmış.

Arkadaşlar, temyizın her kararı gibi bu karar da şüphesiz muhteremdir. Fakat iki veya üç rey ekseriyetiyle alınan böyle bir karar mahkemelere yol göstermek içindir. Yoksa hiç bir kararın ve hiç bir müzakerenin tesiri altında kalıyacak ve kendi kararı zaten kanun teşkil edecek olan muhterem heyetinize yol göstermek için değildir. Büyük Millet Meclisi memleketin her tarafından gelen mümessillerden mürekkep, en büyük Meclis, memleketin âli menfaatlerini takdire davet olunan yegâne merci-dir. Bu kürsüde yüksek huzurunuzda şöyle bir tevhidî içtihat kararı, böyle bir mahkeme kararı vardır tarzında yapılan müdafaa sistemini bendeniz çok fena ve çürük bir sistem addederim. Memleketin yüksek menfaatini nazarı itibare olarak temyizın tevhidî içtihat kararının üstünde

durulması lâzımgelmediği için huzurunuzda arzettiğim lüzüm gördüm. Yoksa burası bunun zikredileceği mahal değildir kanatindeyim.

Müştaşar beye affın umumi bir af olduğuna göre 12 nei madde hakkında ne diyeceğini sordum. İntakı hak kabîlinden olarak bu maddenin, memurların şeraiti mevkiyesini muhafaza için tadadî bir takım kayıtları hâvi olduğunu söyledi. Demek ki, memurlarda aradığımız asgarî manevî şartları bir mebusa aramak mecburiyetinde değiliz. Varılan netice budur. Fakat aynı zamanda bu zat 12 nei maddede hususi kanunlarla vukubulan af ve iskatlar bu affa girmediği için bu baptaki sualime de bunun Teşkilâtı Esasîyede yazılı olduğunu ve bunun da bir ana kanun olduğunu söyledi. Tabii bu bana daha ziyade kuvvet verecek bir şeydi. Fakat kendisine hatırlattım ki, mebus seçimi kanunda aynı hüküm 10 neu maddede tekrar edilmiştir.

Hülâsa, Muhterem arkadaşlar, 12 nei maddeye göre, mesela mahkûm bir belediye kâtibi, Devlete bağlı her hangi bir banka memuru, bir şimendifer gişe memuru bu memuriyetlerde kalamıyacağı; bir doktor, bir avukat, bir noter bu vazifeleri bir daha göremeyecekleri halde böyle bir mahkûmun milletın yegâne ve hakikî mümessili olup millet namına hakkı hakimiyeti istimal eden Büyük Millet Meclisi âzası seçilmek hakkını haiz olacaktır. Bu hukukan olduğu kadar mantıkan da kabil değildir. (Doğru, doğru sesleri). Bendenize hakikatlar ve vakıalar kanunların tevillerinden, mefhumu muhalefet yollarından değil selim bir aklı muhakemeden tabii ve umumi hukukun icaplarından ve âmme müesseselerinin vekar ve şerefinden doğar. İşte bu düşüncelerle dir ki, bu netice ve bu kanaata varmış bulunuyoruz. Bendeniz ve arkadaşlarım bu arzettiğim sebeplerden dolayı İhazî encümende cereyan eden müzakereler neticesinde fikrimizi değiştirmedik.

Akalliyetin reyinin takdimen reye konulmasını Makamı Riyasetten rica eder ve bunun için bir takrir takdim eylerim. Akalliyet reyinin takdimen reye konulması için Makamı Riyasete bir takrir takdim ediyorum. (Alkışlar).

REİS — Receb Peker.

R. PEKER (Kütahya) — Arkadaşlar; bahis mevzuu olan meselenin aslı; bir Türkiye Cumhuriyeti tebaasının, bir yurttaşın mebus olmak hususundaki ehliyetinin tamam olup olmadığı noktasıdır. Bu noktayı, kendisine Meclisçe vazife olarak verilmiş olan Şubemiz onun Tâli encümenindeki bütün arkadaşlarımız değerli ihtimamla inceledikten sonra mazbatası ile fikirlerini bize arzemiş bulunuyorlar. İsmi mevzuubahis olan Nasuhi Erzurumlu'nun mebusluk hakları bakımından ehliyetinin tamam olmadığı noktai nazarı iltizam edenlerden ve azlık tarafında bulunan Poroy arkadaşımız da fikirlerini tavzih ettiler.

Ben, bu mazbatayı okuduktan ve bu izahları dinledikten sonra meselenin esaslı bir noktasının kâfi derecede üzerinde durulmamış olduğu kanaatine vardım. (Gerek mazbatanın metni, gerek Poroy arkadaşımızın şifahi izahatı sadece bu suçun sahtekârlık olarak Teşkilâtı Esasîye kanununun 12 nei maddesinde sayılan suçlardan birisi olduğu hakikatına kesin bir surette inandıktan sonra, bilâhara vakti olan affın, bunun derecesini, mebusluğa ehliyet bakımından indirip indirmediği esas noktasına istinat ediyor. Halbuki bundan daha evvel, meselenin özlü bir noktası vardır. O da şudur. Teşkilâtı Esasîye kanununun 12 nei maddesi, Türk vatandaşının mebus olmak ehliyetinden düşürücü olan vasıflar, şimdi Poroy arkadaşımızın metinden okuyup saydığı gibi, vatan hıyaneti, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtekârlık ve saire diye sayıyor. Bahis mevzuu olan mesele, sadece bir sahtekârlık işini yapmış olmak mahiyetinde görülmüyor.

Okunmuş olan ilâmın mahiyetine göre ve bize arzedilen şekli, bunun bir sahtekârlık olduğu kabul edildikten sonra bu, affa tesiri bakımından mütalâa edilir. Halauki benim zannıma, bundan daha evvel, Nasuhi Erzurumlu ismindeki vatandaşımızın sahtekârlık işini yapmış olup olmadığı noktasındaki pürüzü ortadan kaldırmak lâzımdır. Bu vukubulan ifadelere göre Nasuhi Erzurumlu sahte yapıldığı bahis mevzuu olan bir vesikayı kullanmış olmak vaziyetinde bize arzedilmiştir. Ben, adli bakımdan hususi ve meslekî tetkikatı derinleştirmiş arkadaşlardan birisi olmadığım için sahte olduğu, hattâ sahte olduğu bilinerek kullandığı ve ilâmın ifadesinde zikredilmiş olmasına rağmen kendisi tarafından sahte olduğunu bilmediğini söylediği bir vesikanın hâmilî vaziyetinde bulunan bir insanın hakikî olarak sahtekârlık yapmış olup olmadığını ben takdirden âciz bulunuyorum.

N. POROY (Tokat) — Mahkeme takdir etmiş.

R. PEKER (Devamla) — Müsaade buyurun, henüz sözümü bitirmedi. Mahkeme Nasuhi Erzurumlu'nun sahte vesikayı bilerek kullandığını takdir ederek ona göre ilâmını yazmıştır. Fakat ben bilmiyorum. Bildiğim nokta şudur arkadaşlar, 12 nei maddede zikredilen suçlar; mebusluğa mâni olan, veyahut mebusken tahakkuku takdirinde mebusluğun sukutunu müstelzim olan suçlar olarak yan yana dizilen meselâ; hırsızlık var, dolandırıcılık var, fakat kanun sarahaten sirkatten dolayı mahkûm olanın mebus olamayacağını, mebusa mebusluğunun sukut edeceğini ifade ediyor. Bu adam çalmanştır. Sahtekârlık yaptığını dair bir iddia olmadığı gibi hırsızlık yaptığını dair de ortada bir iddia yoktur. Fakat meselâ evine çalınmış olan bir mal konmuştur ve bilerek belki

böyle bir malı muhafaza etmiştir. Eğer kanun uyarında bunu çalanla saklıyanın her ikisi de hırsız sayılıyorsa o vakit mesele kalmaz ve o vakit mesele sırf af meselesine intikal eder. Binaenaleyh arkadaşların ekseriyetinin bu bapta kendi kendine vukuflarıyla kâfi derecede tenevvür etmiş olup olmadığını bilmiyorum. Ben tenevvür etmedim. Hakikatte sahtekârlığı bilen yapan, bir imzayı taklit eden, ne bileyim, bir kalp para yapan adamla onu kullanan adam aynı Ceza kanununun aynı maddesi mucibince aynı muameleye mâruz kalıyorsa aynı damga ile hırsız veya sahtekâr diye damgalanıyor demektir.

Hülâsa olarak mâruzatın, bu mütehasşıs encümenlerden bu işi tetkik eden encümenin ekseriyet ve akaliyeti tarafından kendimin bu husustaki reyimi salim bir surette verebilmeliğime imkân verebilmek için bu noktanın tenvirini rica ediyorum. Bir sahtekârlığı fiilen yapmış olanla bir kâğıdı, Poroy'un dediği gibi, ilâmda ifade edilen şekilde, velevki bilerek kullanan dahi kanun nazarında aynı tarife masadak olan aynı sahtekâr mıdır ve Ceza kanununun aynı maddesiyle, aynı şekilde aynı cezaya mı uğrar? Eğer böyle ise sahtekârlık eseri olan bu vesikayı bilerek kullanmak fiili teşkilâtı Esasiye kanununun 12 nci maddesinin sahtekârlık yapmış olma suçu ile bir telâkki etmeğe imkân varmıdır, yok mudur? Bu nokta mukaddem bir iş olarak bu kürsüden tenvir edilmezse ve bu karanlık noktalar aydınlanmazsa yalnız af üzerindeki ihtilâfın münakaşası yolunda bu bapta müspet ve menfi bir karar vermek, hakikata vâsıl olmak için lâzım gelen yolun takip edilmesi demek olamaz. Binaenaleyh bu hususta gerek ekseriyet ve gerek akaliyet arkadaşlarımdan ve gerekse ihtisas encümenlerinde de bulunan arkadaşlarımdan bu noktayı aydınlanmasını rica ederim.

S. İÇÖZ (Yozgad) — Usul hakkında söz istiyorum.

Arkadaşlar, nizamnamenin 18 nci maddesi, mazbatası talil edilen arkadaş bu kürsüden kendisini, bizzat ya kendisi veya bir mebus arkadaşını vasıtasıyla müdafaa eder. Binaenaleyh Recep Peker, arkadaşımız müdafaa etmiştir. Müzakerenin burada kesilmesi icabeder. Bu hususta bir de takrir veriyorum.

N. POROY (Tokad) — Efendim, İhzarî encümeninde aynı şüpheli izhar eden arkadaşlar olduğunu söylemiştim. Bu husustaki mütalâatın bildirilmesi için işin Adliye encümenine havale edildiğini de arzettim. Adliye encümeninin bizim encümene verdiği mütalâa yanındadır, demin sabrınızı suistimal etmiş olmamak için okumadım, müsaadenizle şimdi okuyayım:

« Samsun mebusu Nasuhi Erzurumluya ait intihap mazbatasının muallâ bulduğu iddiası üzerine Dahilî nizamnamenin hükümlerine

tevfikan teşekkül eden encümeninde yapılan tetkikat sırasında bazı hususlar hakkında encümenimizden mütalâa istenmesine karar verildiğine dair 20 . V . 1943 tarih ve 5 sayılı tezkerelelerinde mevzu bahis edilen Türk eza kanununun 346 ve 343 nci maddeleriyle 2330 sayılı af kanunu esbabı mucibe ve zabıt cerideleri gözden geçirilmek suretiyle tetkik ve mütalâa olundu. Yukarıda tarih ve sırası zikredilen tezkereleler mündericâtına nazaran encümenimizden sorulan hususlardan birincisi « Türk ceza kanununun 346 nci maddesi delâletiyle 343 nci maddesinin hükmüne tabi suçun nevi ve mahiyetinin tâyinine » dairdir. Bu hususta cereyan eden müzakere neticesinde Türk ceza kanununun bu maddesinde yazılı suçun sahtekârlık olduğu anlaşılmalı ve bu hususta 23 âzanın ittifağıyla karar altına alınmıştır.... ». Recep Peker bunu bir mütehasşısın söylemesini istiyordu. İşte kendisine 23 mütehasşıs. Eğer kenidlerinin bendenize de zerrece itimatları varsa bir çok memleketlerde bilhassa bizce daha ziyade tanınmış olan Fransa'da sahte evrakı tertip etmeğe kullanmak arasında ceza itibariyle fark olmadığını bilmelerini rica ederim. Tâbirleri (faux) ve (usage du faux) dur. Yapmak ve kullanmak. Hattâ Garaud'un ki dünyaca ceza üstadı olarak tanınmıştır, bir sözü vardır. Fransa'da bir sahte vesikanın tertibi ile istimalinin aynı cezaya çarptırılması bazı kerre tenkit olunagelmıştır. Bu tenkit doğru değildir. Çünkü biri tertip eder, bunda maharet unsuru fazladır; diğeri kullanır, bunda da cüret unsuru fazladır. Bu itibarla ceza noktai nazarından aralarında fark yoktur. Hattâ bir sahte vesikayı kullanmak, sürmek daha ağırdır. Çünkü tertip eden bunu bir kişiden para alarak yapmıştır. Fakat bunu sürmek cesaretini gösteren adam bir kişinin değil, belki de yüzlerce kişinin canını yakmıştır. Bundan başka suç ceza kanununun sahtekârlık faslındadır. Biz de İtalya'dan aldığımız ceza kanununda ...

R. PEKER (Kütahya) — Sarahaten sahtekârlık yapmış olanla sahte olduğunu bilerek bir vesikayı kullanmış olanın bugün mer'î olan Türkiye Cumhuriyeti Ceza kanunu maddeleri mucibince ceza farkları ve tefavütü nedir?

N. POROY (Tokad) — Bu meselede ceza farklarını, tefavütünü aramağa lüzum yoktur. Aramadım.

R. PEKER (Kütahya) — Müsaade buyurun, bir mebus arkadaşımız bunu arıyor, lütfedin, tenvir buyurun.

N. POROY (Devamla) — Bu sahtekârlıktır; başka bir şey değildir. Asıl bu suali soran arkadaşım bu suçta başka bir isim versin, o vakit söyleyeyim.

REİS — Efendim, Sırrı İçöz Nizamnamenin 18 nci maddesine istinaden müzakerenin burada

kesilmesi lâzım geldiği teklifinde bulunuyorlar. Fakat aynı maddede Heyetçe müzakere edilen bu mevzuun bir karara bağlanması icabettiği de tasrih edilmiş olduğuna göre arkadaşlara söz vereceğim müzakere devam edecektir. Şimdi söz Yavuz Abadan'ındır.

Y. ABADAN (Eskişehir) — Muhterem arkadaşlar, kendimi Sayın Receb Peker'in sözlerine cevap vermek üzere davet edilmiş farzederek kürsüye gelmiş bulunuyorum. Bir iki dakikanızı almama müsaade buyurun. Fihakika Mazbataları tetkik encümeni bendenize göre de vazifesini hakkıyla ifa etmemiş görünüyor. Çünkü sevkettiği esbabı mucibe ile bir mebusluk mazbatasının taliline sebep olmadığı hakkındaki delilleri tamamen kifayetsizdir. Esas itibariyle gerek ekseriyet gerek akalliyet suçun mahiyetini araştırmaksızın vasfında birleşiyorlar. Yani ekseriyete giren arkadaşlar bu suçun sahtekârlık ve mahkûmiyetin, sahtekârlıktan mütevellit bir mahkûmiyet olduğu noktasında akalliyet ile tamamen birleşiyorlar. Bu itibarla ekseriyetin ve akalliyetin suçun mahiyet ve vasfı üzerinde bu iştirakinden sonra geriye kalan nokta, bu mazbatanın talilinin doğru olup olmayacağı esasına dayanıyor. Bu noktada sabrınızı suiistimal etmek niyetinde değilim. Vaziyet tamamen sarîh görünüyor. Ortada Muhterem Nazım Poroy'un izahatını tekit etmekten ibaret bir vaziyet görünüyor. Çünkü Teşkilâtı Esasiye kanununun 12 nci maddesindeki mebusluk vasfına taallük eden esasları aynı kanunun 103 ncu maddesiyle sarîh bir tarzda düşmeksizin her hangi alelade bir kanunun hükümleriyle bertaraf etmeğe imkân yoktur. Bu bakımdan mahkûmiyeti mucip suçun sahtekârlık olduğu esası münakaşa edilmezse Teşkilâtı Esasiye sarahatiyle mebusluğun kabulüne imkân kalmaz. Bu esas böylece kabul edildikten sonra esas itibariyle tahlil ve münakaşasına lüzum yoksa da yine 2330 numaralı kanunun bu suçtan mahkûmiyeti külliyen veya kısmen ortadan kaldırması meselesine ait mütalâamı iki nokta etrafında hülâsa etmek isterim. Bu noktada ben Muhterem akalliyetten de ayrılıyorum. Kanunun ikinci maddesi şumul itibariyle bir umumî afiv mahiyetindedir. Ancak mutlak bir afiv değildir. Umumî afia mutlak af arasındaki farkı nazariyelere bırakalım. Tatbikatta netice şu oluyor. Bu kanunun şumulüne girmiş olan sahtekârlık suçundan mahkûm olanlar Ceza kanununun eizdiği çerçeve dahilinde şüphesizki, affa mazhar olmuşlardır. Ancak 2330 numaralı kanunun 12 nci maddesinin kuyudatını nazarı itibara almak icabeder. Bu kuyudat mevzuunda bazı arkadaşlar ceza kanunlarının bir yurttaşın aleyhine teşmil edilmesinin caiz olmayacağı gibi mütalâalara gidiyorlar. Halbuki mevzu bahis olan ceza kanunları dağil, af kanunudur ve madde açıkça tadâdi ve misali mahiyettedir. Memuriyetten memnuiyet ve mahrumiyet gibi ümme hizmetiyle ala-

kalı her şey bu maddenin şumulüne girmektedir.

Bu noktadan tamamen Nazım Poroy'un mütalâalarına iştirak ediyorum. (Gibi) nin tahdit olduğunu kabul ettiğimiz gün bir çok kanunlarımızı yeniden değiştirmek vaziyetine düşeceğimizi ayrıca ifade etmek istiyorum. Burada gerek ceza siyaseti, gerek içtimai siyaset bakımından affe müessir olan düşüncelerin neler olduğu hakkında yine, Nazım Poroy'un mütalâalarına iştirak ederek, bu affın mebusluk mahrumiyetinin kaldırılmasına şamil olmadığı neticesine varıyorum. Nihayet metinde sarahat olmadığı zaman herhangi bir kanun hükmünün anlaşılması için müracaat edilecek usulü hatırlamak istiyorum O da şundan ibarettir. Herhangi bir kanunda lâfza bağlı kalmamaz. Vazı kanunun maksadı aranılır. Gâi metodla kanunu anlamak demek, vazı kanunun maksadını aramak demektir. Vazı kanun mezu bahis olan hâdiseyi kanun vazı zamanında bilmiş olsaydı bu mevzu hakkında ne düşünecekti? Bu suale cevap vermek kanunu, bu sualin cevabına göre anlamak icabeder.

Cumhuriyetin 20 nci yıl dönümü geliyor. 20 nci yılda belki muhterem Meclisiniz böyle bir vaziyetle karşı karşıya gelecek. Ortada geçmiş bir vaziyet olduğu için bu mevzuu da açıkça belirtmekten çekinmiyecektir. Fakat 10 ncu yılda böyle bir hâdiseye mevzu bahis değildi. Mevzu bahis olmadığı için sarîh olarak mebusluk vaziyeti zikredilmemiştir. Zikredilmemiştir, fakat milletin en yüksek vazı kanun salâhiyetini haiz olan Meclisimizin 10 ncu yıldaki vâzu kanun Meclis vaziyetinde bulunsaydı bu hususta ne karar verebileceğini takdiri âlinize terk ederim.

Muhterem arkadaşlar, muhakkak ki Meclisimiz müşkül bir karar karşısındadır. Çünkü bu mevzu üzerinde verilecek müspet veya menfi karar ya kanunların ruh ve mânasını yahut bir yurttaşın, bir çoklarımız için bir arkadaşın haklarını ihlâl edecektir. Alâka ve tahassüsümüzün derecesine göre her iki ihtimalden her birimizin az çok ıstırap duymamız mukadderdir. Fakat vazifemiz hissiyata kapımadan aklın ve vicdanın dileğine uyarak en doğru ve iyi kararı vermektir (Alkışlar).

MAZBATALARIN Ted. En. M. M. Ş. TUGAY (İçel) — Muhterem arkadaşlarım; bendeniz encümenimiz ekseriyetinin fikirlerini müdafaa sadedinde huzurunuzda çıkmak cesaretini gösterdim. Bütün bu münakaşalar hülâsa edilebilirse Muhterem arkadaşım Nazım Poroy'un iddia eylediği ehemmiyetli nokta, 2330 sayılı af kanunu tahdidî mahiyette ve hususi bir af olduğu ve binaenaleyh fiilin mahiyetine nazaran bu suçun ne hukukî neticeleriyle ve ne de aslında ortada bulunmadığı keyfiyettir. Halbuki Yüksek Heyetinize zaten malûm olan bu keyfiyeti bir kere daha tekrara cesaret edeceğim. Aflar, malûmu celileleri iki türlüdür. bi-

risi umumî diğeri hususi aftır. Hususi af daha geçen celsede Heyeti celilenizin kabul buyurmuş olduğu bir şahıs hakkındaki bir aftır. Bu afta sarahat olmadıkça mücerret hukukî neticelerine tesir etmez. Binaenaleyh mücerret hususi af hukukî neticelere tesir etmez. Arkadaşlar arzettiğim misal ile geçen celsede kabul buyurduğumuz hususi afta bizzat Heyeti celileniz bunun hukukî neticelerine haizi tesir olduğu kabul buyurduğunuz bu suretle umumî aftan ayırdıktan sonra şimdi sıra umumî affın şümü ve derecelerine ve tesirlerine gelir. Umumî aflar malûmu celileleri suçu bütün mahiyeti hukukîyesiyle tamamıyla ortadan kaldırır ve keenne suç hiç vuku bulmamış gibi bir mahiyet arzeder. 2330 sayılı kanun, umumî bir af kanunudur. Adliye encümeninin fikir ve mütalâası da bu yoldadır. 2330 sayılı af kanununun 2 nci maddesi bizzat mahkûm olmuş ve cezası infaz edilmiş olanlar dahi bu kanunun 12 nci maddesinin takyidatı dahilinde bu kanundan istifade ederler diye sarahaten zikredilmiştir.

Şimdi umumî bir af olan ve hukukan tamamıyla ortadan kalkmış bulunan bir cezaya istinaden bir vatandaşın herhangi bir suretle bir hakkının takyidi yüksek viedanlarımızca hiç bir zaman kabul edilmez zan ve tahmin ediyorum. Çünkü bir taraftan cemiyetin hakkı mevzu bahis olurken, bir taraftan da bir ferdin hakkı vardır. Muhterem arkadaşım afların sebeplerini zikrederken bunların bazan fevkalâde hallerde sükûnu iade etmek gayesiyle yapıldığını ifade ettiler. Muhterem arkadaşlarım, Türk milletinin, Cumhuriyetinin onuncu yılını idrak etmesi dolayısıyla bu yıl dönümünde bir âtîfet ve bir lûtûf olarak bu milletin betbaht bir zümresine bir af bahsetmiştir. Bu kanunun tesir ve neticelerini enfûsî mütalâalarla takyit edilmemesi lâzımgelir kanaatındayım

Esas fiilin mahiyetine gelince; katiyet kesbetmiş olan bir ilâm hakkında söz söylemek cesaretini kendimde bulamıyorum. Bu, derecatan geçmiştir. Fakat yine yüksek viedanlarımızca hitap etmek için bu ilâm dahi tetkik edildiği zaman fiilin mahiyeti hakkında tam ve kâmil bir viedani bir kanaat teminine imkân yoktur. Nitekim Askerî temyiz âzasından iki zat mücerret, mütalâa ve karineye müstenit olan bu hükmün aleyhine rey vermiş ve muhalefet şerhi ile imza etmiştir. Bunu arzetmek istemem amma maruzatım fiilin mahiyeti itibariyle de bu arkadaş hakkında mutlak olarak redaati taba malik bir arkadaşdır demek imkânını selbediyor. Bütün maruzatım; hâdise mahiyeti itibariyle umumî bir af kanunu olan 2330 sayılı Af kanununun tamamen dairei şümüline dahildir, hukukî bütün neticeleri ortadan kalkmıştır, tam manasıyla hiç bir suç işlememiş bir mahiyet ibraz eden bir vatandaşın bu geçmişteki mahkûmiyeti mebusluğa bir mâni teşkil edemez.

S. PEK (Kocaeli) — Sayın arkadaşlarım, meslek ve kanuna merbutiyet ve sadakat aşkı beni huzurunuzda söz söylemeye mecbur etti. Her şeyden evvel şunu arzedeğim ki, adı geçen arkadaşımızın mebusluğa kabulü veya ademi kabulü, mazbatanın tasdik veya ademi tasdik yüksek takdirinize ait bir şeydir. Bunu her şeyden evvel arzetmeye mecburum, buna bir şey diyeceğim yoktur. Yalnız ben Encümenin mazbatasındaki sureti kabule muarızım.

Hem mebusluğun kabulü reyinde bulunanların, hem de ret talebiyle akalliyette kalanların noktai nazarına iştirak etmiyorum. İhzarî encümen Nasuhi Erzurumlunun bir askerî mahkeme tarafından 1932 senesinde Ceza kanununun 346 - 343 nci maddelerine göre, bu maddeler çok mühim olduğu için tekrar ediyorum, biraz sonra izah edeceğim, 346 - 343 nci maddelere göre üç ay hapse mahkûm edilmiştir. Fakat bu mahkûmiyetten sonra neşredilen af kanunu bu mahkûmiyeti ortadan kaldırmıştır. Binaenaleyh, mazbata muallel değildir, demiş. Mazbatayı tetkik encümenin ekseriyeti Nasuhi Erzurumlunun üç aylık mahkûmiyetini af kanunu bütün neticeleriyle birlikte ortadan kaldırmıştır, Binaenaleyh, mebusluğa mani bir hali yoktur diyor. Encümen de bu noktai nazara iştirak etmeyen, akalliyette kalan mebus arkadaşlarımız da «Nasuhi Erzurumlu'nun mahkûm olduğu ceza Teşkilâtı Esasiye ve Mebus seçimi kanunlarının mebusluğa mâni suçlardan olmak üzere kabul ettiği sahtekârlık suçudur. Bunun tevhit ettiği mahkûmiyet affa girmez. Esasen af umumî delildir, mukayyettir ve hususi aftır. Mazbatanın reddi lâzımdır» diyor.

Sayın arkadaşlar, bence asıl tetkiki lâzımgelen şey, affın umumî veya hususi olması, bu affa af ile suçun ortadan kalkıp kalkmadığı noktası değildir. Bizatihi suçun mahiyetidir. (Bravo sesleri).

Yani Nasuhi Erzurumlu sahtekârlıktan mahkûm olmuştur, mahkûmiyeti icabettiren suçun kanuni unsurları sahtekârlık suçu mudur?

Sayın arkadaşlar, ceza mevzuunda ve ceza bir akibet tevhit edecek işlerde kanunun metnine sadakat şarttır.

S. PEK (Devamla) — Tefsir, istidlâl, istihraç, yaklaştırma, yakınlaştırma mümkün değildir. Teşkilâtı Esasiye ve Mebus seçimi kanunlarına göre Teşkilâtı Esasiyenin 12 nci ve mebus seçimi kanununun 10 ncu maddelerine göre mebusluğa mâni suçlar, sahtekârlık, sirkat, dolandırıcılık ve emniyeti suiistimal suçlarıdır. Halbuki Nasuhi Erzurumlu'nun mahkûmiyeti Ceza kanununun 346 ve 343 nci maddelerine göre, yani sahte bir vesikayı bilerek kullanmaktan mahkûm olmuştur. Binaenaleyh Nasuhi Erzurumlu sahtekârlık suçunun ne failidir, ne şerikidir, ne de feran zimedhalidir. (Gürültüler)

Müsaade buyurun hepimiz için muta olan kanun buradadır; kanunun metnini arzedeceğim. Bu suç sahtekârlıktan ayrı bir şeydir. Bu suç kanunun metnine göre sahtekârlıktan ayrı bir şeydir. 346 nci madde diyor ki: «bir kimse sahtekârlık cürmünde ortaklığı olmaksızın sahte bir vesikayı bilerek kullanırsa» demek ki, kanunun metnine ve Nasuhi Erzurum'unun mahkûm olduğu maddeye göre bir kimse sahtekârlık cürmünde ortaklığı olmaksızın sahte vesikayı bilerek kullanması ayrı bir şeydir. Bu sarahatî kanuniye karşısında artık bilerek kullanmak sahtekârlık suçunun aynıdır demeğe imkân yoktur. Hissen bunu böyle kabul etmek mümkündür.

Fakat Ceza kanununun sarahatine göre bunu böyle kabul etmeğe imkân yoktur. Bilerek sahte vesika kullanmak ayrıdır, sahtekârlık yapmak ayrı bir şeydir. Bir malı çalmak ayrı bir şeydir, çalmış bir malı satın almak ayrı bir şeydir. Kalp para yapmak başka bir şeydir, Kalp parayı bilerek kullanmak ayrıdır, başka bir şeydir. Mahiyeti ayrıdır, kanunî vasfı ayrıdır.

Sayın arkadaşım Nâzım Poroy noktai nazârını teyit için bir noktaya daha temas etti, dedi ki; Nasuhi'nin fiiline temas eden suç Ceza kanununun âmmenin itimadına temas eden noktada aynı fasıldadır. Nasuhi'nin mahkûm olduğu madde, Ceza kanununun âmmenin itimadı aleyhine olan şıklardan bahseden altıncı babın üçüncü faslıdır.

Fakat suçun kanunun tasnifinde bu fasla girmiş ve sokulmuş olması da bir şey ifade etmez, suçun vasfını değiştirmez. Netekim müstehecn ve hayasızca yazılmış bir kitap ve makalenin sahibi olmakla cebren irza geçmek ve iffete taarruz etmek suçları aynı fasıldadır. Fakat bu suçlar aynı derecede ağır suçlar değildir. Binaenaleyh herhangi bir suçun herhangi bir faslın içerisine girmiş olması onun o fasıldaki suçlarla aynı damgayı almasını icabetmez. Çünkü müstehecn bir yazı yazmakla irza ve iffete taarruz etmek aynı mahiyette değildir. Bu suçun da sahtekârlık faslında yazılmış olması da böyledir. Binaenaleyh suç sahtekârlık değildir, sahte vesikayı bilerek kullanma suçudur.

Tekrar ediyorum; kanun bunu ayırmıştır. (Alkışlar).

S. Ö. EVREN (Balıkesir) — Arkadaşlar, Bay Abadan arkadaşımın izah ettikleri gibi, bugün müzakeresini yapmakta bulunduğumuz mesele, neticeten varacağımız hükümle, gerek içtimai heyet huzurunda, gerek bizim vicdanlarımız üzerinde eidden mühim tesir icra edecek olan mesailden biridir. Şüphe yok, büyük Türk ihtilâlinin yaratıcısı ve yaşatıcısı olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin sakfı altına girecek vatandaşların en küçük bir isnat ve bir iftiraya mâruz bulunmaması lâzımdır ve kalmaması ar-

zu edilir ve kalmadan buraya giren millet ve killerinin topluluğu ile çalışmak arzusu hepimize hâkim olan kutsî bir emeldir. (Alkışlar). Fakat arkadaşlar, inkılâpçı, ihtilâleci, ruhu bu memleketin büyük kurtuluşunu yapan ve yaşatan insanların; kuvayi milliyeh ruhunu yaşatan insanların ruhu varolsun, sağolsun ve gündün güne kuvvet bulsun temennisi ne kadar yerinde ise, bu ruhların hakka, hakikata uygun olan ve kendilerinin yarattığı kanun ruhuna uygun olan, kanunları üzerindeki büyük ihtisaslî ve teyakkuzlu ruhunun da onun yanında ona muvazî olarak yürütmesini temenni etmek te aynı esas ruhun yaşamasını temenni etmek demek olur. Bu zihniyetle ve bu ihtisâs içerisinde kürsüye geldim. Çok istenir ki kanunun, hayatında bir defa işlemiş olduğu fiilden dolayı mebusluk sıfatını iktisap etmemesini istediği efalin yanına daha bir çok efali cürmiye konmuş bulunsun. Hayatında bilerek, düşünerek, masumiyetine inanmış olduğu bir insana iftirada bulunmuş bir insanın da müfteri olarak mahkûm olunca ve bu iftira terhibi bir cezaya mâruz kalınca böyle bir müfteri de mebus olmasın. Fakat görülüyor ki müfteri için böyle bir kayıt yoktur. Ben arzu ediyorum ki ve gönüllerimiz ister ki; mebusluğa mâni fiiller içine bu iftira fiili de girsin. Fakat görüyoruz ki girmemiştir. Girmemiş bulunduğu müddetçe arzu edilen bir şeyin mahiyetinin kötü ve çirkin oluşuna bakılarak, mucibi istikrah görülerek hissi bir tiksinti yaratan bir vaziyet olduğu düşünülerek, böyle bir suçun işlenmesinden dolayı mazbatanın talili tarafına gidilmiştir. Bu vatanımıza aramızda yer vermemeğe gitmek, o suçu işlemekten daha ağır kanun hükümlerini yerine getirmemek olur. Bu düşünce ve iman bana hâkim olduğu halde mâruzatımı çok kısaltacağım.

Şimdi esasa geliyorum, arkadaşlar, benden evvel söz söyleyen hukukçu arkadaşım benim söylemek istediğim en esaslı hukukî noktaları söylemiştir. Fakat bunlardan, tekerrür olmasına rağmen, iki noktanın fevkalâde önemine binaen, kararlarımızı, vicdanlarımızı kullanarak haiz olduğunuz hâkimane salâhiyetin bütün hayatınız boyunca, sizin vicdanlarımız ve tarih karşısında kalacağımız mesuliyeti gözönüne getirerek evvelâ kendimi tenbih etmek ve sonra da arkadaşlara bir hizmette bulunmuş olmak için tekrar edeceğim.

Arkadaşlar, sahtekârlık cürmü ile, sahte evrakı bilerek kullanmak suçu, kanun nazârında, bugün Türkiye Cumhuriyeti içerisinde Türk Cumhuriyet kanunlarının cezalarına göre, birbirinden tamamen ayrı, farklı cürümlerdir. Okunan metin vazih olarak vazii kanunun kastını, kastı hakikisini, mütebellir, fevkalâde müşahhas bir şekilde yaşatmaktadır. Bunu kıymetli hocamız Yavuz Abadan'ın «vazii kanu-

nun kullandığı lâfza değil kasta bakmalıdır» sözünün aslına iştirak etmekle beraber bu sözün eksik bırakılmış olduğunun kendisi tarafından itiraf edilmesini isterim. Vazı kanunun maksadına hakılır. fakat maksadı anlatan da kullandığı lâfızdır. Eğer vazı kanun maksadını kullanacağı lâfızlarla anlatamayacak bir vazivette ise bu benim havsalamaya sığmaz. İnsan olarak tegafıl etmiş bir vazı kanun olabilir. Fakat evvelki ve sonraki kullandığı cümleler, kelimeler, asâğı yukarı onun maksadını ifade edecek, belirtecek bir mahiyette olur. Bassız ve fikirsiz, konuşmasını bilmez bir vazı kanunun tasavvuruna hence imkân yoktur. Varsa e zaman vazı kanunun maksadını nereden anlıyacağımızı tâvin etmek lâzımdır. Onun için vazı kanununun 346 nci maddede: «bir kimse sahtekârlık fiilinde ortaklığı olmaksızın sahte bir varakayı kullanırsa» demekle iki türlü mahiyet ve netayici hukukiye itibariyle ayrı bir fiil tasavvur ettiği meydandadır. Sahtekârlık fiiliyle ortaklığı olan bir adam bir sahte varakanın istimalini yapabileceği gibi ortaklığı olmayan bir adam da bir sahte evrakı kullanmak fiilini ihtiyar edebilir. O takdirde yalnız sahte evrakı kullanmış olur. Bu fiilde cezayı müstelzimidir. Fakat; kanunun tarif ve vazı kanunun tasavvur ettiği gibi esas sahtekârlıkta ortaklığı olmadığı için bu cürüm mebusluğa mâni efali memnuadan addedilmemiştir. Burada da millet mebusluğa lâyük görüp seçtiği bir adam sayet yalnız - sahtekârlıkla ortaklığı olmaksızın - bir sahte evrakı kullanmak fiilinden mahkûm olmuş ise bu fiil kanun metninde mebusluğa mâni efalden sayılmamış olduğu için Meclisin kendi vazetmiş bulunduğu kanuni hükmüne inkiyad ederek karar almada takayyüt etmesi lâzımdır. İşte biz şimdi bu ince ve mühim esas hukukiye bakarak ve dayanarak karar vereceğiz. Sahtekârlıkta bulunmuş değildir. Sahtekâr olan bir adamın sahte olarak yaptığı evrakı bilerek kullanmış olmasıdır. Binaenaleyh bu cürüm, sahte evrakı bilerek kullanmak, mebusluğa mâni ceraimden sayılmış ise, bu mazbatanın reddi lâzımdır, mebus olmaması icabeder. Sayılmamış ise aksi halin tahakkuk etmesi icabeder. Bunun sayılıp sayılmadığını anlamak için Teşkilâtı esasıye kanunumuzun 12 nci maddesine bakacağız. Müsaadenizle okuyorum:

«On ikinci madde — Enebi hizmeti resmiesinde bulunanlar, mücazâtı terhibiye veya sirkât, sahtekârlık, dolandırıcılık, emniyeti sui-istimal, hileli iflâs cürümlerinden biriyle mahkûm olanlar, mahcurları, tâbiyeti enebiye iddiasında bulunanlar, hukuku medeniyeden iskat edilmiş olanlar, türkçe okuyup yazmak bilmeyenler mebus intihap olunamazlar».

Bunlardan gayri fiil, cürüm itsbariye ceza derecesi itibariyle ne olursa olsun, mebusluk sıfatının kabulüne mâni değildir. Mâni ahval-

den olması için bu maddenin tadili lâzımgelir. Arzu başkadır, mevcut hükümler, hak ve hakikati tesbit başkadır. Ben bu sözlerle sözüme son veriyorum.

M. B. PARS (Bursa) — Arkadaşlar, evvelâ sahte vesikadan bahsettiler ve sahte vesikayı kullananandan bahsettiler. Bu husustaki fikrimi evvele anlatmak istiyorum. Bir sahte para ile kendi menfaatına kullanılan bir sahte kâğıdı kullanmak arasında çok fark vardır. Mahkeme belki bu işte iştirak görmemiştir. Fakat ben gözümle görüyor gibiyim. Bu sahte kâğıdı veren adamla sahte kâğıdı alan adam karşıya konuşuyor gibidir. Sen benim menfaatıma bu kâğıtları vereceksin. Ben bu kâğıtlardan istifade edeceğim, şeklinde konuşuyorlar. Bana burada tenkitkâr gözlerle bakan arkadaşlar olduğunu görüyorum. Burada Mahkemei temyizın kararını tadil ediyoruz. Niçin bu Heyet her heyetin üstündedir. Arkadaşlar, ben bu zata acıyorum. Belki kabul edilmeyecektir, ben kabul etmeyeceğim. Fakat ben Büyük Millet Meclisine daha çok acırım. Affederseniz, tâbirim biraz ağırdır. Arkadaşlar, neden konuşuyoruz, bugün? Yarın eşkıya dahi intihap edilip buraya gelebilir. (Alkışlar).

Bir af kanunuyla bütün cezaları affedilmiştir diye bir eşkıyayı aranızı mı alacaksınız? Ben Yavuz Abadan'ın çok yerinde olan sözünü tekrar ederek fikirlerimi size bir sual ile anlatacağım. İki sene sonra bir af kanunu ilân edilecek olursa sahte varakayı bilerek istimal edenler mebus olur mu diyeceksiniz? Eğer on sene evvel af ilân eden Meclis kendisine mürettep bir sual karşısında kalsaydı, ben sahte vesikayı bedel mukabilinde, sahte olduğunu bilerek askerlik vazifesini yapmamak için satın almış bir adamı içime almam demek lâzımdır. (Bravo sesleri, alkışlar). Sizden verilecek cevap, böyle olmak lâzımdır. (Müzakere kâfi sesleri).

N. ERZURUMLU (Samsun) — Çok muhterem ve çok değerli arkadaşlarım; mensubu olmakla sonsuz şeref duyduğum Yüksek Partinizin beni namzet göstermek suretiyle hakkımda ibzal buyurduğu itimadı, muhitinin ittifaka yakın reyî ile sağlanan bir arkadaşınız olarak aranızı katılmak şerefine mazhar oldum. Bu, hayatımın en büyük bahtiyarlığıdır.

Mebusluk mazbatama yapılan bir itiraz dolayısıyla cereyan eden tetkikat neticesinde encümen hakikata varmış ve mazbatamın kabulünü Yüksek tasvibinize arzemiş bulunuyor. Şimdi son karar sizindir ve bu karar adâletinizden emnin olarak tam bir viedan istirahati içinde bekliyorum. Gerek eski ve vefakâr bir partili gayretleriyle teşkilâtımızda, gerek senelerdenberi inkıtasız surette seçile geldiğim belediye meclisi ve encümen âzâllıklarıyla umumî meclis ve daimî encümen âzâllıkları ve sair hayır müesseselerinde, temadi eden mesai ve hizmetleriyle muhitinin sevgisini kazan-

miş, meslekî ve hususi hayatında iyi ahlâk ve temiz karakteriyle memleketlisinin sevgi ve sempatisini üzerinde toplamış mütevazî bir arkadaşımız.

Bütün milletin irade ve şuurunu temsil eden yüksek varlığınız huzurunda, memleketin tevcihine lâyık gördüğü teşriî vazifeyi, kudret ve kabiliyetim nispetinde fakat bütün samimiyet ve hüsnü niyetle başarmağa çalışmak, hayatımın en şerefli emeli olacaktır.

Şahsımda bir millet mümessilinin haiz olması lâzımgelen vasıf ve şartlardan hiç birinin eksik olmadığma ve aranızda şerefli yer almamı ve vazife görmemi menedecek hiç bir kusur ve ayıbu bulunmadığma viedanım kanidir.

Bu kanaatın her zaman isabetli kararlarıyla hakikata varan yüksek Heyetinize de husul bulacağına inanıyorum. Bu kanaatınızı kuvvetlendirmek için müsaadenizle bir iki nokta üzerinde durmak istiyorum. Sayın arkadaşlarımız İstanbul birinci fırka askerî mahkemesi tarafından hakımda verilmiş olan 9 mart 1932 tarihli katileşmiş bir mahkeme kararı olduğu için bunun hakikata ve adalete uygun olup olmadığı noktası üzerinde dumak istemem, yalnız bugün şahsi şerefim ve vatandaşlık haysiyetimin bahis mevzuu olduğu için bu kararı intaç den hâdisenin hakikî mahiyetini arz etmek zaruretini duyuyorum. Hâdisenin iç yüzü ve hakikî mahiyeti yakından görülür ve anlaşılırsa benim iddia edildiği gibi sahte vesika kullanmış bir suçlu olduğum meydana çıkar. Ben o zamanki kanuni imkânlarla uygun olarak bedeli nakdî vermek suretiyle dört aylık hizmete tabi tutuldum. Bu müddet geçtikten sonra elime alayın, taburun ve bölüğün resmi imza ve mühürlerini taşıyan bir terhis vesikası verdiler. Bu vesikayı aldım. Askerlik şubesindeki künyeme mesruhat verdirdikten sonra yazhane me koydum, sakladım.

İşte suç denilen ve bana isnad edilen hâdise bundan ibarettir. Vesikanın salâhiyetli olmayan biri tarafından hazırlandığını hiç bir veçhile bilmiyordum ve bilmeme de imkân yoktu. Nitekim iki sene sonra beni de celbeden mahkeme benden terhis vesikamı istediği zaman kemali hulul ve emniyetle bu vesikayı götürüp kendilerine verdim. Bu hâdise benim ortada bir sahtekârlık ve bana verilen vesikanın sahte olduğunu bilmediğim en canlı bir delilidir. Halbuki her cürümde kasıt unsuru olması lâzım geleceği yüksek heyetinizin malûmudur.

İşte muhterem arkadaşlar, hâdise bu kadar basittir. Ne suça iştirakim olmuştur, ne de sahte olarak tanzim edildiğini sonradan öğrendiğim bir vesikayı bilerek kullanmışamdır.

Kaldı ki bu hâdiseden sonra çıkan 2330 numaralı umumî af kanunu bu nevi cürümleri bütün hukukî neticeleriyle birlikte ortadan kaldırmış, hakikaten sahtekârlık suçu işlemiş olanları

da af etmiştir. Bu kanunun 12 nci maddesinde ki istisnanın benim hakkımda tatbik edilemeyeceği Mazbatada uzun boylu izah ve isbat edildiği gibi lehimde söz söyliylen arkadaşlar da bunu arzetmiş bulunuyorlar. Fîlhakika hakkımdaki mahkûmiyet kararında âhme hizmetlerinden muvakkaten veya müebbeden memnuiyetime dair hiç bir hüküm yoktur. Türk ceza kanununun 31 nci maddesine göre de muvakkaten dahi olsa âhme hizmetlerinden mahrumiyet cezası ancak üç seneden beş seneye kadar ağır hapsi istilzam eden hallerde verilebilir. Hakkımda verilen ceza ise hem haptistir, hem de üç aydan ibarettir. Esasen, mahkemece tatbik edilen kanun maddesinde de böyle bir fer'î ceza mevcut değildir. Gerek Teşkilâtı esasiye, gerek Mebus Seçimi kanunlarında mebusluğa mâni sahtekârlık suçunu işlemiş değilim, sahte olduğu sonradan anlaşılan vesikayı bilerek kullanmış değilim; bunlar olsa bile 2330 numaralı kanunla ve bütün hukukî neticeleriyle ortadan kalkmıştır. Bu kanunun 12 nci maddesindeki istisnalarda benim vaziyetime taallük eden hiç bir nokta yoktur.

Muhterem arkadaşlar, mâruzatımı dinlediniz. Karşımda mebusluk sıfatını lâyık olduğu şerefle taşıyamıyacak bir suçlu yoktur. Dünkü ve bugünkü hayatında bu şerefi nakisaya uğratabacak en ufak bir kusurumu görseydim kendiliğimden aranızdan çekilir gider ve mukadderata boyun eğerdim.

Yüksek Huzurunuzda mazisi temiz, alrı ağır bir vatandaş olarak çıktım. Kararınızı sarsılmaz itimat hisleri ve derin bir viedan istirahatı içinde bekliyorum.

Dr. S. KONUK (Bursa) — Efendim, yüksek huzurunuzu biran için işgal ettim, affınızı rica ederim.

Hukukçu arkadaşlarımızın bilgili beyanatları ile azizimi ve bilgisizliğimi kısmen telâfi ettim. Binaenaleyh, bende bir kanaat hâsıl oldu. Bunu huzurunuzda söyleyeceğim.

Arkadaşımızın müdafaanamesi çok mâsumanedir. Yalnız bilmiyerek aldıkları vesikayı acaba kendi askerlik müddetlerini bitirdikten sonra mı aldı ve bunları bizim tahlil etmemize imkân var mıdır? Çünkü biz bir mahkûm karşısındayız. Bunun bizim bünyemize uyup uymuyacağını tahlil etmek istiyoruz. Benim kanaatince bu cürüm işlenmiştir. Bu cürümün menşei kendisinden daha fenadır. Bedeli nakdî veriyor. Talim ve terbiye için konulmuş olan altı aylık askerlik müddetini de fazla görüyor ve bunu yok etmek için vesika alıyor. Bu bizim için kâfidir. (Müzakere yeter, reye reye sesleri).

REİS — Efendim daha üç arkadaş söz almıştır. (Kâfi reye sesleri).

Şu halde müzakerenin kifayetini yüksek reyinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar ... Etmiyenler ... Müzakere kâfi görülmüştür.

R. PEKER (Kütahya) — Kifayet aleyhinde söyleyeceğim.

REİS — Kifayeti müzakere kabul edilmiştir.

R. PEKER (Kütahya) — Bir büyük hakkın ihkaktığın nizamnamenin verdiği usul yolundan kifayet aleyhinde söz söylenek hakkını bilhassa diriğ buyurmamanızı istirham ederim.

REİS — Buyurun.

R. PEKER (Kütahya) — Muhterem arkadaşlar, bu kürsü bu Devletin ve bu milletin en hayati işlerinin en nihai tarzda konuşulup hal-haloluğu bir kürsüdür. Arkadaşların söylediği gibi, bir yandan hakikaten nachilse ehliyetiniz bir yurddaşın mebus kılınması nasıl ehemmiyetli bir mesele ise, öte tarafta da mebus olmaya hakikaten ehil ise kanunun tarifleri içerisinde bu ehliyeti sâlip bir nokta olmadığı Meclisin ekseriyetiyle tahakkuk edecek bir vaziyette bir vatandaşın hakkını iptal etmek bahis mevzuu ise bu ikisinin ehemmiyetçe birinin ötekinden farkı olmayacak kadar azamet ve ehemmiyeti barizdir. Bu büyük kürsüden böyle meseleler hallolunurken nihayet daha iki üç arkadaşın söz alıp söylemesinde hakikata varmak bakımından fayda mevcut ise de ben muhterem riyaset makamının sadece kifayet aleyhinde söz vermiş olduğunu takdir ederek bu salâhiyetimi tecavüz etmemeğe âzami ihtimam göstermek gayretiyle sözlerimi bu çerçeveye içinde söyleyeceğim ve yalnız bu nokta üzerinde maksadımı teksif edeceğim. Bu kadar hayati bir mesele üzerinde, Nasuhi Erzurumlu olur veya her hangi bir yurttaş da olabilir, daha milyonlarca yurttaş da vardır. Amma bütün bu yurttaşların tamamen gayri şahsi olan bir takım asil şahsiyetleri vardır ki, o da Türkiye vatanında mebus olmak hakkı bütün kuvvetiyle bu kürsüden müzakere ve müdafaa edildikten sonra iskat ve iptal edilmesinin bahis mevzuu olduğunu bütün vatandaşlara imandırmaktır. böyle bir vecibeyi yerine getirmek için daha iki üç arkadaşın söz söylemesine müsaade etmenizi ve kifayete karar vermemenizi rica ediyorum. (Doğru sesleri), (Karar verildi sesleri).

REİS — Müzakerenin kifayetine karar verilmiştir. Bir takrir var okunacaktır. O takrir münasebeti ile söylersiniz.

R. PEKER (Kütahya) — Peki efendim. Takrir münasebetiyle söz vermenizi rica ediyorum.

REİS — Takriri okutuyorum :

Yüksek Reisliğe

Arzettiğimi sebeplere binaen Mazbataları tetkik encümenindeki ekalliyet teklifinin evvelâ reyeye arzımı teklif eylerim.

Tokad
N. Poroy

REİS — Buyurun Vehbi Sarıdal.

M. KARAĞAÇ (İsparta) — Müzakerenin

kifayeti kabul edildikten sonra artık müzakere açılmaz.

REİS — Takrir üzerine söyleyecekmis.

V. SARIDAL (İstanbul) — Takrirden mazbatanın reddi teklif ediliyor. Ben o münasebetle söz söyleyeceğim, mazbatanın reddi lâzım gelmez diye.

En önce sunu söyleyeyim ki, sahte bir kâğıdı bilerek kullanmak suç ister bir sahtekârlık suçu olarak telâkki edilsin, ister ayrı bir suç olsun affolunmuş olmakla bugün Türk ceza kanunu nazarında tamamiyle yok addedilmiştir. Nasuhi Erzurumlu için ne sahtekârlık vardır, ne de sahte bir vesikayı bilerek kullanmış olmak meselesi vardır. Çünkü affedilmiştir. Millet iradesini temsil eden Büyük Millet Meclisi vazettiği, tedvin ettiği kanunla mutlak ve sarîh bir surette maziye temizlemiştir. Hatta o kadar, o kadar ortadan kaldırmıştır ki, Nasuhi Erzurumlu için burada veya şurada sahtekâr bir adam, sahte bir kâğıdı kullanan bir adam diye söz söylemek hakkına bile malik değiliz. (Niçin sesleri). Çünkü affedilmiştir, kanunen affedilmiştir.

E. SAZAK (Eskişehir) — Yüzellilikleri de getirelim canım...

V. SARIDAL (Devamla) — İkinci nokta da sudur : Akalliyet mazbatasında istinat edilen bir nokta var. 12 nei maddede. Fer'î cezalar affa dahil değildir diyorlar. Fakat arkadaşlar mahkemeye hükmedilmiş olan fer'î cezalar varsa onlar affa dahil değildir. Bu hâdisede üç ay hapis cezası verildiği yazılan ilâmda memur olamayacağına, âmmeye hizmetlerinde kullanılmayacağına dair bir hüküm mevcut değildir. Eğer mahkeme kararını verirken üç aya mahkûm ettiği Nasuhi'ye âmmeye hizmetlerinden mahrumiyet gibi fer'î bir ceza vermiş olsaydı o zaman diyebilirdik ki bu fer'î ceza, affa dahil değildir. Ortada böyle bir ceza yoktur. Kaldı ki Devlet memurları kanununda memuriyete mâni olan cezanın asgari haddi altı aydır. Bu arkadaş üç aya mahkûm olmuştur. Bu, memuriyetten mahrumiyeti de istilzam etmez. Yarı bu arkadaş Devlete müracaat etse, beni memur yapın dese, eğer memurluk evsafını haizse onu memur yapmaya mecburuz, ne sıfatla bu arkadaşın, bu vatandaşın mebus olmak hakkını nezediyoruz?

Bir de sunu arz edeyim ki, bizim Cumhuriyetin onuncu yılı dolayısıyla çıkardığımız kanun af kanunudur. Bu kanun maziye temizlemiştir. Temiz olan bir maziye nazarlarımızı irca ettirmiyelim arkadaşlar. Sahtekâr olmıyan ve umumî af kanuniyle suçu ve cezası bütün neticeleriyle kalkmış olan bu arkadaşın mebusluğa ehliyeti vardır. Takririn reddi ile encümen mazbatasının kabulü lâzımdır. Kanaatim ve reyim böyledir.

R. PEKER (Kütahya) — Arkadaşlar, Muhterem Poroy arkadaşımızın takrirlerinin müzakeresi münaseletiyle tamamen nizamnameye uygun bir yolda fikirlerimi arz etmeğe fırsat bulmuş olacağım.

Muhterem Kocaali mebusu değerli avukat Sedat Pek'in verdikleri izahata bilhassa teşekkür ederim. Ben izahatı kendi ağızlarımdan dinleyineye kadar ilk defa söz alıp bu noktanın aydınlanmasını arkadaşlarımdan rica ettiğim halde bahsettiğim karanlığı tenvir edici izahat alamadım. Kendileri meslekî vukulları icabı olarak hakikaten tatminkâr izahatta bulundular. Sahtekârlık ve sahte kâğıt kullanmak meselesi bugün mer'î olan Türk Ceza kanununda birbirinden ayrı iki suçtur. Türkiyede yurttaşın mebus olma hakkını inkat eden suçları sayan Teşkilâtı Esasiye kanununun 12 nei maddesinde bugünkü meselemizin mevzuu olmak üzere sahtekârlık suçundan bahsedilmektedir. Muhterem Pars arkadaşım da izahatta bulunurlarken bir gün eşkiyaları da mı mebus yapacağız tarzında bir sual iradettiler. Bu noktadan arkadaşları tenvire fırsat bulmak için arz ederim ki, Türkiye Cumhuriyetinde eşkiya, Teşkilâtı Esasiye kanununun tarifine uygun merasim ve eşkâl dairesinde Türk mahkemesi tarafından şaki olarak mahkûm edilen kimsedir. Bu suretle mahkûm edilmeyince kimse eşkiya olamaz. Eşkiyanın yolunda bilmem çukur kazmış, ötekinin yolunu açmış, binacnaleyh eşkiya denemez. Bilhassa bu kürsünün verdiği gayet ince ve dakik olan...

B. PARS (Bursa) — Öyle değildir.

R. PEKER (Devamla) — Müsaade buyurun, fikirlerim tamam olunca anlıyacaksınız. Sizin bu kadar hafif düşünceğinizi asla kabul etmem. Sahtekârlığı fiilen yapmış olmadığı halde fiilen veya falana benzeterek bu da sahtekârlıktır diyerek Teşkilâtı Esasiye kanununun 12 nei maddesine yakıştırmaya imkân yoktur. Şimdi arkadaşlar hakikaten bir adam eşkiyalık yapmışsa, yine Teşkilâtı Esasiye kanununun 12 nei maddesi mebus olmağa mâni olan hükmü zaten koymuştur. Der ki, terhibi mücazata uğrıyan eşkiya şekavetle mahkûm oldu mu şakidir. 12 nei madde hükmüne göre terhibi ceza görmüştür, binacnaleyh, muhterem arkadaşım Pars endişe buyurmasınlar, onların bu Meclise girmesi için açık olarak bir kapı mevcut değildir.

Arkadaşlar, Muhterem Sedat Pek'in okuduğu maddedeki kelimelerin sıralanması bilhassa nazarı dikkati çeker. Kanunun bir maddesi der ki, sahtekâr veya sahtekârlıkla ortaklığı olmayacak surette sahte bir kâğıdı kullanmak... Demek ki, sahtekârlıkta üç vaziyet kabul ediliyor. Birincisi, bizzat sahte bir vesika yapmak, ikincisi, hem onu yapmak, hem de onu yapan sıfatıyla kullanmak, üçüncüsü sahtekârlığı yapmadan kullanmak.

Kanunun bu üçüncü şıkkı; Teşkilâtı Esasiye kanununun mebusluğa mâni olarak saydığı şeylerden, yani sahtekârlık suçu olmaktan sureti mahsusada ayırmaktadır. Biz hoşumuza giden şeyi hoşumuza giden ölçülerle, hoşumuza giden duyguların mecrasına sevk ederek katî hükme varmak cephesine gidersek bir yurttaşın mebus olmak hakkı üzerinde, Büyük Millet Meclisine emanet edilen vazife temelinden sarsılmış olur. Hükümlerimizi verirken bize bu hükümleri telkin eden kanun metinlerinin sarih ifadesine âzami viedan olgunluğu ile sadık kalmak mecburiyetindediriz. Mâruzatım bundan ibarettir.

Yalnız Muhterem Sırrı İçöz, ilk söz aldığı zaman, Nasuhi'yi müdafaa ediyor dediler. O zaman müdafaa etmedim. Yalnız mazbatada ek-sik olan bir noktanın tenevvürü için akalliyet ve ekseriyet arkadaşlar ve diğer mütehasıs arkadaşların izahat vermelerini rica ettim. Fakat şimdi tenevvür ettikten sonra Nasuhi Erzurumlu'nun mebusluk hakkını müdafaa ediyorum ve Muhterem Nazım Poroy arkadaşımızın müdafaa ettikleri akalliyet fikrinin değil bu işi tetkik etmiş olan Encümen ekseriyetinin fikrinin kabulünü rica ediyorum.

N. POROY (Tokad) — Muhterem Recob Peker'den istirham ederim, tabii kendileri viedan vazifelerini bu yolda ifa ettiklerini zannediyorlar. Fakat doğru yolda değillerdir, kanaatım budur. Şimdi mazbatayı müdafaa ediyorum, mebusluğa müdafaa ediyorum dediler, maalesef yine yanlış yola girmişlerdir. Arkadaşlar demin Şefik Tugay arkadaşımız beni teessüre düşürecek bir şekilde yani bu ilâm bize bir kanaati tamme vermiyor diye herhangi bir Türk mahkemesinden verilmiş bir ilâmın kuvvet ve mahiyetini şekkü şüpheye düşürecek şekilde konuştu. Bendeniz de şunu söylüyorum ki bu ilâm kadar bana bir kanaati tamme bahşeden başka bir ilâm görmedim. Neden mi? Demin okudum: Bir gün bile elbisei askeriyesini giymiyerek Almanya'da imrarı vakteden bir adamın askerlik müddeti altı ay olduğu halde bu vesikayı bilmiyerek kullandım demesi kabil midir?

S. İÇÖZ (Yozgad) — Belki sokakta bulmuştur.

N. POROY (Devamla) — Evet belki...

R. PEKER (Kütahya) — Almanya'da bulunmanın mebusluğa mâni bir kanun olduğunu bilmiyorum.

N. POROY (Devamla) — Arkadaşlar; yalnız hukukî noktalar üstünde kalmak istedim ve yine öyle kalmaya gayret edeceğim. Sedat Pek, muhterem avukattır, tetkikatı geniş, ilmîdir; mütaleasına ve kanaatına hürmet ederim. Hüküm 346 inci madde delâletile 343 üncü maddeye dayanmaktadır. Bu madde vesikayı kullanmak hakkındadır, sahteliği bilmemeye imkân yoktur; zaten bunu mahkeme de kabul etme-

miştir bendeniz de kabul etmiyorum ve bunu münakaşa edemeyiz. Vesikayı bilerek Dairei askeriyeye göstermiş, sahte beyanat ile daireyi iffal etmiştir. Recep Peker, bu cürmün adı nedir? diye sordular. Basit olduğu için söylemedim. Sahtekârlık, yalan söylemek ve ızzar yani sahtekârlık için lazım olan bütün unsurları havi bir cürüm...

R. PEKER (Kütahya) — Sahtekârlık var mı?

N. POROY — Vardır tabii.

R. PEKER — Hissinizle.

N. POROY (Devamla) — Tıpkı bir şahsın kendi odasında yaptığı bir sahte lise şahadetnamesini alarak üniversiteye girmek için o şahadetnameyi bilerek kullanan biri gibi. Bu adam ne yapmıştır?

R. PEKER (Kütahya) — Ne yapmıştır o adam? Rica ederim.

N. POROY (Tokad) — Sahtekârlık yapmıştır.

R. PEKER (Kütahya) — Kanun ne diyor onun adına?

N. POROY (Tekad) — Sahtekârlık diyor.

R. PEKER (Kütahya) — Öyle değil. Sedat Pek söz alan söylesin. Kanun öyle demiyor.

N. POROY (Tokad) — Sahtekârdır. Sahte vesikayı bilerek kullanan da sahtekârdır. (Alkışlar, gürtlütler).

S. ÖRGEEVREN (Balıkesir) — Söz istiyorum.

REİS — Müzakere kâfi görülmüştür.

S. ÖRGEEVREN (Balıkesir) — Aynı mevkide aynı hakla söz söylemek istiyorum. Söz verip vermediğinizi lütfen işaret ediniz.

REİS — Söz verip vermediğimi şimdi anlarsınız.

N. POROY (Devamla) — Size bütün mevcudiyetimle tekrar ediyorum. Demin buradan meşhur bir cezaevinin sözünü söyledim. Belki unutulur, yine söyleyeyim. Bu zat diyor ki sahte vesikayı yapanda maharet unsuru galip değerinde de cesaret, cesaret değil çünkü cesaret iyi bir şeydir, cüret elemanı fazladır, Cemiyeti beşeriyeyi yapandan ziyade kullanan mutazarrır eder. Vaziyet budur arkadaşlar. (Alkışlar).

REİS — Efendim, müzakerenin kifayeti Heyeti muhteremce kabul edilmiştir. Takrir hakkında da görüşüldü. Takriri tekrar okutup reyinize arzedeceğim.

S. ÖRGEEVREN (Balıkesir) — Mademki takrir üzerine söz verdiniz ben de söz istiyorum.

REİS — Müzakereyi ihlâl edemezsiniz.

S. ÖRGEEVREN (Balıkesir) — Riyaset makamına hitap eden memnuniyetim? Riyasete hitap ediyorum.

REİS — Müzakereyi ihlâl edemezsiniz, ettiremem.

S. ÖRGEEVREN (Balıkesir) — Neyi ettiremezsiniz.

REİS — Müzakereyi ihlâl ettiremem.

S. ÖRGEEVREN (Balıkesir) — Makamı Riyasete söyleyeceğimin söz var. Bunu söylemekten menedemezsiniz, anlamıyorum bu ne biçim iş.

REİS — Söz veremem.

S. ÖRGEEVREN (Balıkesir) — Makamı Riyasetin tahakküme hakkı yoktur.

(Nazım Poray'un takriri tekrar okundu)

REİS — Efendim, takrir mazbatadaki akalliyet reyinin kabulünü istemektedir.

Bununla Nasuhi Erzurumlu'nun intihap mazbatasının reddi istenilmektedir. Bunu bile rek yüksek reyinize arz ediyorum. Takriri kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın...

E. SAZAK (Eskişehir) — Yoksa bile böyle müzakere tesis edilir.

REİS — Kabul etmeyenler ellerini kaldırsın... Takrir kabul edilmiştir. (Alkışlar).

Nasuhi Erzurumlu'nun intihap mazbatası reddedilmiştir.

Müzakereye devam ediyoruz.

2. — *Vakıflar umum müdürlüğü 1940 malî yılı hesabı katısına ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı muhasebat riyaseti tezkeresiyle Vakıflar umum müdürlüğü 1940 malî yılı hesabı katisi hakkında kanun lâyihası ve Divanı muhasebat encümeni mazbatası (3/74, 1/61) [1]*

REİS — Heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı? Maddelere geçilmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Vakıflar umum müdürlüğünün 1940 malî yılı hesabı katî kanunu

MADDE 1. — Vakıflar umum müdürlüğünün 1940 malî yılı masarifi (A) cetvelinde gösterildiği üzere 3 074 673 lira 32 kuruştur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Adı geçen umum müdürlüğün aynı yıl tahsilâtı (B) cetvelinde gösterildiği üzere 3 354 313 lira 78 kuruştur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Muhasasattan sarfolunmayan ve (A) cetvelinde ayrı bir sütunda gösterilen 230 377 lira 15 kuruş tahsisat bakıyesi iptal olunmuştur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

[1] 87 sayılı basıma yazı zaptın sonundadır.

MADDE 4. — Mazbut ve mülhak vakıflar akar ve toprak satış bedelleri geçen seneden devri ile birlikte (C) cetvelinde gösterildiği üzere 3 650 634 lira 66 kuruş ve hayrat vakıflar satış hasılatı geçen seneden devri ile birlikte 115 043 lira 28 kuruştur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etniyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Mazbut ve mülhak vakıflar akar ve toprak satış bedellerinden yapılan sarfiyat (D) cetvelinde gösterildiği üzere 411 899 lira 3 kuruş ve hayrat vakıflar satış hasılatından yapılan sarfiyat 61 539 lira 94 kuruştur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etniyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Mazbut ve mülhak vakıflar akar ve toprak satış bedellerinden 1940 mali yılı içinde sarfolunmayan ve (C) ve (D) cetvellerinde ayrı sütunlarda gösterilen 3 238 735 lira 63 kuruş ve hayrat vakıflar satış bedelinin 53 503 lira 34 kuruş varidat ve tahsisat bakiyesi 1941 mali yılına devrolunmuştur.

REİS — Maddeyi kabul edenler ... Etniyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

REİS — Maddeyi kabul edenler ... Etniyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Bu kanunun hükmünü icraya Başvekil memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler ... Etniyenler ... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini açık reyde arz ediyorum.

3. — *Gümrük ve inhisarlar vekâleti Teşkilât ve vazifeleri hakkındaki 2825 sayılı kanuna ek kanun lâyhâsı ve Gümrük ve inhisarlar ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/99) [1]*

REİS — Lâyhânın ikinci müzakeresidir. Maddelere geçiyoruz.

Gümrük ve inhisarlar vekâleti teşkilât ve vazifeleri hakkındaki 2825 sayılı kanuna ek kanun

MADDE 1. — Gümrük ve inhisarlar vekâleti merkez ve taşra kadrosuna dahil memurların inzibati suçları hakkında karar vermek ve kanun ve nizamnamelerle verilen diğer işleri görmek üzere vekâlette bir İnzibat komisyonu kurulur.

Bu komisyon, Müsteşarın reisliği altında teftiş heyeti reisi, hukuk müşaviri, Gümrükler

[1] Birinci müzakeresi 40 ncı inikat zaptında-
dır.

umum müdürü ile Zat ve sicil işleri müdürlerinden kurulur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etniyenler ... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etniyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya Gümrük ve inhisarlar vekili memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etniyenler ... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etniyenler ... Kabul edilmiştir.

4. — *Subaylar heyetine mahsus 4273 sayılı Terfi kanununun 10 ve 16 ncı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir muvakkat maddede eklenmesine dair kanun lâyhâsı ve Millî Müdafaa encümeni mazbataları (1/109) [1]*

REİS — Heyeti umumiyesi hakkında söz istiyen var mı?

Or. G. İ. ÇALIŞLAR (Muğla) — Sayın arkadaşlarımız; ordu subaylarının terfi kanununu değiştiren bazı lâyhalar gelmektedir. Bu suretle ordu terfi kanunu bazı değişikliklere uğramaktadır. Ancak bu kanunun birinci maddesi üzerinde henüz çok gerekli olan bir değişme yapılmadığı görülüyor. Ben işte bu değişme üzerinde bazı maruzatta bulunmak ve bu birinci madde üzerinde çok lüzumlu olan bu değişimin yapılmasını Hükümetten istirham edeceğim. Kanunun birinci maddesi ordu subaylarının mensup oldukları sınıfları gösteriyor. O sınıflar da piyade, suvari, topçu, istihkâm, muhabere, jandarma, hava, güverte ve çarkçı sınıflarından ibarettir. Bugünkü günde ordumuzun teşkilâtı, subayları bu saydığı sınıflar içerisinde. Halbuki bunların içerisinde katılacak çok lüzumlu bir sınıf daha mevcuttur ki o da, zamanımızın ve bugünkü harbin en mühim ve kudretli silâhı olan zırhlı ve motörlü sınıftır. Bu zırhlı ve motörlü sınıf ordumuzda senelerdenberi mevcuttur ve günden güne silâhı çoğalmakta, kudret ve kuvvet kesbetmektedir. Böyle bir sınıf ki gerek talim ve terbiye itibariyle, gerekse idare itibariyle; silâh itibariyle hazardous ve seferde tamamen diğerlerinden ayrı ve müstakil olması lâzımgelen bir sınıftır. Bu kanunun birinci maddesinde muharip sınıflar sayılıyor, bu arzettiğim sınıf bunların içinde yer almaması hiç doğru değildir. Binaenaleyh, bu sınıfa da bunların içerisinde yer vermek tamamen lâzımdır. Ay-

[1] 85 sayılı basmayazı zaptının sonundadır.

nı zamanda verilmesi çok büyük terakki alâmeti olacaktır. Çünkü kanuna girmekle alâkadarlar tarafından bu sınıfın üzerinde daha çok işlemek, ihtiyaçlarını daha çabuk tamamlamak ve daha büyük teşkilât ile orduyu kuvvetlendirmek için bütçesini de o noktada tetkik ederek Büyük Meclisten, daha yüksek tahsisatla bugün ve derhal modern ve motörlü ordularda en başta gelen zırhlı sınıfa lâzımgelen ehemmiyet verilmiş olacaktır. Böyle bir sınıf için bugün en kudretli olan ordularda çok büyük ilgi gösterilmiş ve senelerdenberi buna ait olan büyük müesseseler, tank mektepleri, tank talimgâhları kurularak ancak bu sayede bu büyük sınıfın o talimgâhlarda silâhları tetkik ve tecrübe edilerek lâboratuvarlarda bu iş için lâzımgelen terakkiyat takip edilerek ilğimizi ve dikkatimizi çeken bu yüksek silâh bu hale gelmiş ve bunu kullanan büyük ordulara çok büyük menfaatler temin etmiştir. İşte böyle bir sınıfın her cihette müstakil olması lâzımdır.

Bu, ordu sınıfları ve muharip sınıfları gösteren kanunun birinci maddesindeki piyade, süvare ve topçu ve diğer muharip sınıflar meyanına girmesi behemehal lâzımdır ve zamanı çoktan gelmiştir. Bu itikattayım. Ufak bir değişiklikle kanunun birinci maddesine de bunların muharip sınıfa girmesi ve bu kısma daha büyük bir ehemmiyet verilerek ordunun modernleşmesi için daha büyük adımlar atılması lüzumu vardır, bunu Hükümetten rica ediyorum.

GL. E. DURUKAN (Hatay) — Kanunun ikinci maddesinin son fıkralarında, Avrupa'ya yüksek mühendislik tahsiline gönderilen subaylara, memleket avdetlerinde bir sene kıdem ve memlekette mensup oldukları müessesede çalışıp kabiliyet gösterdikten sonra da iki sene kıdem almaları ve ondan sonra da bir eser vücuda getirdikleri takdirde bir sene kıdem alarak ceman dört sene kıdem almaları hakkında ittihaz buyurulan karar fevkalâde yerinde bir karardır. Hakikaten bu suretle tahsil etmiş olan subaylara bu şekilde muamele ifası çok yerindedir. Yalnız burada söylemek istediğim; mensup oldukları müesseselerde iki sene muvaffakiyetle hizmet edenlerle bunlar arasında bilhassa fen ve sanat ve askerî fabrikalardan bahis buyuruyor. Fen, sanat umum müdürlüğü bilamel çalışan bir müessese değildir. Avrupa'da tahsilde bulunan arkadaşlarımız, Avrupa fabrikalarında tatbikat görmemişlerdir. Bütün mesleklerine ait vukuf ve ameliyatı kendi memleketimizde, kendi fabrikalarımızda göreceklerdir. Bu itibarla Avrupa'dan tahsilden avdet eden mühendis subay arkadaşlarımızın bilâ kaydu şart hepsi askerî fabrikalara girmeli, iki senelik müddetlerini bilamel askerî fabrikalarda, tezgâhların arasında geçirerek ameliyat görmeli, bilgilerini, nazari malûmatlarını bu

suretle tevsi etmeli ve ondan sonra iki sene kıdem zammına nail olmalıdırlar.

(C) fıkrasında «..bir eser vücuda getirmek» diyor. Buradaki eserden benim anladığım, kasdetmek istediğim de; yine fabrikalarda çalışarak memleketin sanat ihtiyacına göre bir amel, bir iş vücade getirmektir. O suretle bir eser ki, bir makinalı tüfengin her hangi bir kısmının tadili, otomatik tüfenkte bir tadilat, imalâtında sühulet, istihsalinde kolaylık. Bu suretle bir eser vücade getirmelidir. Yoksa herhangi bir kitabı yazmak burada büyük bir kıymet ifade etmez. Memleketin ihtiyacı ameli sahada iş görmektir. Nazari olarak yazılan bir eserin de belki bir çok kıymeti olabilir. Fakat böyle yüksek bir mühendis arkadaşımız, fabrikada bilamel çalışıp bir tüfenk vücade getirmeli, bir fişenk yapmalı. Her halde bugün için böyle bir eser yapmak daha kıymetlidir. Avrupa'da tahsil görmüş memleket avdet etmiş subay mühendis arkadaşlarımız bilâkaydüşart hepsi askerî fabrikalara verilerek oralarda ameli eser vücade getirmelidirler. Bu takdirde bu kıdeme mazhar olmalıdırlar. Aksi takdirde yapılacak müamelenin yerinde olmadığı kanaatindeyim. Mâruzatım bundan ibarettir.

Müsaade buyurursanız bu hususta bir de takdir tahdim edeceğim.

MİLLÎ MÜDAFAA ENCÜMENİ M. M. R. APAK (Tekidağ) — Efendim, Orgeneral Çalışlar'ın bahis buyurdıkları Subaylar heyetine mahsus Terfi kanununun birinci maddesi, âdeti bir teşkilât meselesi gibidir, bir başlangıçtır. Bu defa teklif edilen, Encümenimize havale buyurulan değişikliklere dahil değildir. Eski kanundur. Yani birinci maddede hiçbir değişiklik mevzuubahis değildir. Binaenaleyh encümenin istigal mevzuu haricindedir. Bizzat mesul vekil tarafından kendilerine lâzımgelen izahat verilmek icabeder. Ancak motörlü sınıfın ehemmiyeti hakkında beyanatta da bulundular. Encümen ve bütün askerlere motörlü sınıfın ehemmiyeti tabiatıyla takdir edilir.

A. N. DEMİRAĞ (Sivas) — Efendim, Millî Müdafaa vekili burada yoktur galiba. (Yoktur sesleri). O halde niçin müzakere ediliyor, talikını rica ederim.

REİS — Millî Müdafaa vekili seyahatte olduğu için hazır değildir. Onun için bu lâyihanın müzakeresini Millî Müdafaa vekilinin huzuruna talik ediyorum. (Muvafık sesleri).

Reye iştirak etmeyenler varsa lütfen reylerini versinler.

Rey toplama muamelesi bitmiştir.

Açık reylerin neticesini arz ediyorum:

Devlet Şurası Beşinci daire reisliği için namzet gösterilenden Ferid Bilen 166, Hüsnü Berker 115 rey aldılar. Binaenaleyh 166 reyle Beşinci daire reisliğine Ferid Bilen seçilmiştir.

Vakıflar umum müdürlüğü 1940 mali yılı he-

sabı katisi hakkındaki kanuna (241) mebus rey vermiştir. Nisap vardır. Kanun (241) reyyle kabul edilmiştir.

Ruznamede müzakere edilecek başka madde

yoktur. Cuma günü toplanılacak üzere celseyi kapıyorum.

Kapanma saati: 17,30

Vakıflar Umum müdürlüğü 1940 mali yılı hesabı katisi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi
(Kanun kabul edilmiştir.)

Áza adedi : 455
Reye iştirak edenler : 241
Kabul edenler : 241
Reddedenler : 0
Müstenkifler : 0
Reye iştirak etmeyenler : 209
Münhaller : 5

[Kabul edenler]

AFYON KAHAMISAR

M. GÖNENÇ

B. TÜRKER

AĞRI

H. BAYRAK

H. TUGAÇ

AMASYA

N. AKTIN

Z. TARHAN

E. URAS

A. K. YİĞİTOĞLU

ANKARA

M. AYSOLEY

Gl. N. ANILMIŞ

B. BAYKAN

H. O. BEKATA

R. BÖREKÇİ

A. ÇUBUKCU

F. DALDAL

M. ERİŞ

ANTALYA

N. AKSOY

H. T. DAĞLIOĞLU

Dr. G. KAHRAMAN

Dr. H. KURAL

N. E. SUMER

AYDIN

D. H. ALATAŞ

Gl. R. ALPMAN

N. GÖKTEPE

BALIKESİR

O. N. BURCU

E. ETÇİOĞLU

H. ONAT

Gl. K. ÖZALP

F. TIRİTOĞLU

BITLİS

M. ERTAN

B. OSMA

BOLU

H. Ş. ADAL

H. R. ÖYMEN

C. ÖZÇAĞLAR

Dr. Z. ÜLGEN

BURDUR

İ. N. DİLMEN

Ş. ENGİNERİ

Dr. A. R. YEŞİLYURT

BURSA

Gl. A. ATLI

R. CANITEZ

A. DURU

A. M. ERHAN

M. F. GERÇEKER

Dr. R. GÜRAN

Dr. S. KONUK

Gl. N. TINAZ

ÇANAKKALE

S. T. ARSAL

S. BATU

B. BULAYIRLI

ÇANKIRI

Dr. A. ARKAN

A. DOĞAN

T. ONAY

M. A. RENDA

ÇORUH

A. TUZÜN

ÇORUM

Dr. C. ALPER

N. ATALAY

Dr. M. CANTEKİN

İ. EKER

N. KAYAALP

DENİZLİ

F. ASAL

Dr. H. BERKMAN

N. KÜÇÜKA

Dr. S. K. TOKGÖZ

DIYARBAKIR

K. ŞEDEDE

EDİRNE

M. E. AĞAOĞULLARI

F. BALKAN

E. DEMİRAY

M. N. GÜNDÜZALP

ELAZIĞ

H. KIŞOĞLU

İ. YALÇIN

ERZİNCAN

A. FIRAT

Ş. SÖKMENSÜER

ERZURUM

A. AKYÜREK

S. ALTUĞ

R. DİNÇ

N. DUMLU

M. H. GÖLE

Ş. KOÇAK

Gl. Z. SOYDEMİR

GAZİANTEP

Ö. A. AKSOY

C. S. BARLAS

Dr. M. CANBOLAT

B. KALELİ

Dr. A. MELEK

M. ŞAHİN

GİRESUN

M. AKKAYA

A. SAYAR

Gl. İ. SÖKMEN

N. OSTEN

GÜMÜŞANE

H. F. ATAÇ

R. GÜRELİ

C. SELEK

E. S. TÖR

HATAY

Gl. E. DURUKAN

H. ILGAZ
B. S. KUNT
İÇEL
Dr. M. BERKER
Ş. TUGAY
İSPARTA
M. KARAAĞAÇ
K. TURAN
C. TÜZEMEN
İSTANBUL
A. K. AKYÜZ
C. E. ARSEVEN
Dr. G. ATAÇ
A. BAYINDIR
A. H. DENİZMEN
Dr. H. DİKER
Gl. K. KARABEKİR
Z. KARAMURSAL
Ş. A. ÖGEL
F. ÖYMEN
V. SARIDAL
A. R. TARHAN
İZMİR
B. ARIMAN
C. BAYAR
M. BİRSEL
Dr. H. H. CURA
E. ÇINAR
S. ERİKMEN
R. KÜKEN
H. ONARAN
E. ORAN
Ş. YUNUS
KARS
E. DEMİREL
Gl. H. DURUDOĞAN
Dr. E. OKTAY •
Z. ORHON
E. ÖZOĞUZ
KASTAMONU
A. BINKAYA
H. ÇELEN
Dr. F. ECEVİT
Z. ORBAY
R. SALTUĞ

N. TAMAC
KAYSERİ
F. BAYSAL •
A. H. KALAÇ
R. ÖZSOY
M. K. ŞATIR
M. TANER
Ö. TAŞÇIOĞLU
N. TOKER
S. H. ÜRGÜBLÜ
KIRKLARELİ
Z. AKIN
Ş. ÖDÜL
KIRŞEHİR
F. SELEN
İ. TURAN
KOCAELİ
R. AKCA
Dr. F. S. BÜRGE
A. DİKMEN
İ. S. YİĞİT
KONYA
S. ÇUMRALI
H. KARAGÜLLE
T. F. SILAY
KÜTAHYA
B. ATALAY
M. ERKMEN
S. KUTMAN
R. PEKER
V. UZGÖREN
MALATYA
N. BAYDAR
M. ÖKER
M. Ş. ÖZPAZARBAŞI
M. PEKTAŞ
H. SAĞIROĞLU
O. TANER
MANİSA
H. BAYUR
R. N. EDGÜER
O. ERÇİN
İ. ERTEM
Dr. S. E. KAATÇILAR
F. KURDOĞLU

Y. ÖZEY
H. SARHAN
F. USLU
MARAS
Dr. K. BAYİZİT
R. KAPLAN
MARDİN
Gl. S. DÜZGÖREN
E. ERGİN
R. ERTEN
H. MENEMENCİOĞLU
L. ÜLKÜMEN
MUĞLA
Orgl. İ. ÇALIŞLAR
S. GÜNEY
C. KARAMUĞLA
MUŞ
K. KOTAN
NİĞDE
A. G. BODRÜMLÜ
R. DOLUNAY
Dr. R. F. TALAY
ORDU
Ş. AKYAZI
İ. ÇAMAŞ
Dr. Z. M. SEZER
H. ŞARLAN
S. S. TARCAN
H. YALMAN
RİZE
T. B. BALTA
Dr. S. A. DİLEMRE
K. KAMU
SAMSUN
Amiral F. ENGİN
N. FIRAT
S. GÖKÇÜL
N. ÖZTUZCU
M. A. YÖRÜKER
SİNOB
C. ATAY
C. K. İNÇEDAYI
Dr. B. KÖKDEMİR
H. ORUCOĞLU

SİVAS
İ. H. BAŞAK
M. Ş. BLEDA
A. N. DEMİRAĞ
Ş. GÜNALTAY
R. Ş. SİRER
A. YURDAKUL
TEKİRDAĞ
R. APAK
E. ATAÇ
F. ÖZTRAK
E. PEKEL
C. UYBADIN
TOKAT
S. ÇELİKKÖL
M. DEVELİ
R. ERİŞKEN
C. KOVALI
G. PEKEL
N. POROY
TRABZON
S. ABANOZOĞLU
T. GÖKSEL
TUNCELİ
N. S. SILAN
URFA
K. BERKER
A. K. TECER
E. TEKELİ
S. K. YETKİN
VAN
İ. ARVAS
M. BOYA
YOZGAD
S. İÇÖZ
Y. D. KARSLIOĞLU
S. KORKMAZ
A. SUNGUR
ZONGULDAK
E. ERİŞİRGİL
A. GÜREL
H. KARABACAK
Y. Z. ÖZENÇİ
H. TÜRKMEN.
R. VARDAR

[Reye iştirak etmişenler]

AFYON KARAHİSAR
İ. H. BALTACIOĞLU
H. ÇERÇEL

A. ÇETİNKAYA
Dr. A. H. SELGİL
A. TAŞKAPILI

S. YURDKÖRÜ
AĞRI
R. R. PASİN

ANKARA
F. R. ATAY
A. BAYTIN

İ. İNÖNÜ (R. C.)
M. KAYAOĞLU
H. N. MIHÇIOĞLU
M. ÖKMEN
Z. YÖRÜK
ANTALYA
T. SÖKMEN (Mazeret)
Dr. C. TUNCA
AYDIN
Dr. M. GERMEN (Rs.
V.)
A. S. LEVEND
Dr. R. LEVENT
A. MENDERES
BALIKESİR
M. AKPINAR
H. ÇARIKLI
M. DEMİR (M.)
H. KARAN
H. KÜÇÜKLER
S. ÖRGEEVREN
Y. S. UZAY
İ. H. UZUNÇARŞILI
BİLECİK
A. ESEN
M. Ş. ESENDAL
K. GÜLEK
Dr. M. SUNER
BİNGÖL
T. BANGUOĞLU
F. F. DÜŞÜNSEL
BOLU
H. C. ÇAMBEL
C. S. SİREN
BURSA
A. AKGÜÇ
F. GÜVENDİREN
M. B. PARS
Dr. M. T. SİMER
ÇANAKKALE
H. ERGENELİ
R. N. GÜNTEKİN
A. KAMÇIL (M.)
ÇANKIRI
A. İNAN
ÇORUH
A. R. EREM
M. M. KANSU
A. US

ÇORUM
H. AKDOĞAN (M.)
E. S. AKGÖL
M. ÇAĞIL
DENİZLİ
Y. BAŞKAYA (M.)
H. GÜNVER
E. A. TOKAD
Dr. B. UZ
DIYARBAKIR
R. BEKİT
O. OCAK
Dr. İ. T. ÖNGÖREN
Gl. K. SEVÜKTEKİN
Ş. ULUĞ
EDİRNE
Dr. F. MEMİK
ELAZIĞ
F. AĞRALI (V.)
F. A. AYKAÇ
S. SAĞIROĞLU
ERZİNCAN
B. K. ÇAĞLAR
F. HALFEGİL (M.)
A. S. İLTER
ERZURUM
Gl. P. DEMİRHAN
N. ELGÜN
ESKİŞEHİR
Y. ABADAN
İ. ARUKAN
İ. U. AYKURD
İ. ÖZDAMAR
E. SAZAK
GAZİANTEP
Dr. M. A. AĞAKAY
(M.)
Ş. ÖZDEMİR
GİRESUN
F. ATLI
İ. SABUNCU
Dr. H. V. SÖMYÜREK
A. FLUS
GÜMÜŞANE
Ş. ERDOĞAN
HAKKÂRI
A. R. GÖKSİDAN
HATAY
A. Ş. DEVRİM
H. SEİÇUK

A. TÜRKMEN (M.)
İÇEL
T. C. BERİKER
F. C. GÜVEN
E. İNANKUR
R. KORALTAN
Gl. Ş. TÜRSAN
İSPARTA
K. AYDAR
H. ÖZDAMAR
İSTANBUL
Gl. R. BELE
S. CİMCOZ (M.)
A. Ş. ESMER
G. B. GÖKER
İ. A. GÖVSA
F. HAMAL
H. KORTEK
N. MENEMENCİOĞLU
(V.) -
İ. H. ÜLKEMEN
H. C. YALÇIN
M. E. YURDAKUL
İZMİR
M. E. BOZKURD
H. MENTEŞE
Dr. K. ÖRS
Ş. SARACOĞLU (Bş.
V.)
H. A. YÜCEL (V.)
KARS
C. DURSUNOĞLU
Ş. KARACAN
F. KÖPRÜLÜ
KASTAMONU
T. COŞKAN
H. ÇORUK
T. TAŞKIRAN
KAYSERİ
S. SERİM (M.)
KIRKLARELİ
Korgl. K. DOĞAN
N. A. KANSU
Dr. F. UMay
KIRŞEHİR
F. ÇOBANOĞLU
Ş. TORGUT
KOCAELİ
S. ARTEL
Gl. M. BAKÜ

R. FENMEN
S. PEK
İ. TOLON
S. YARGI
KONYA
V. BİLGİN
M. A. BİNAL
Gl. A. F. CEBESOY
(V.)
A. H. DİKMEN (Ma-
zur)
Ş. ERGUN
A. M. GÖKER
Dr. S. IRMAK
K. OKAY
N. H. ONAT
A. R. TÜREL (V.)
Dr. O. Ş. ULUDAĞ
KÜTAHYA
Dr. A. S. DELİLBAŞI
S. ERTEM (M.)
H. PEKCAN
A. TİRİDOĞLU
Ö. B. UŞAKLI
MALATYA
E. BARKAN
Dr. C. ÖZELÇİ
K. SAYIN
T. TEMELLİ (M.)
M. N. ZABCI
MANİSA
Korgl. A. R. ARTUN-
KAL (V.)
Ş. R. HATİPOĞLU
(V.)
K. KARAOSMAN
MARŞ
H. R. TANKUT
A. H. TANPINAR
A. YAYCIOĞLU
MARDİN
İ. F. ALPAYA (İ. A.)
Dr. A. URAS
MUĞLA
H. KİTAPCI (M.)
F. O. MENTEŞEOĞLU
(Hasta)
MUŞ
H. KILICOĞLU (M.)

NİĞDE

H. MENGİ
F. SOYLU
H. TEPEYRAN
H. ULUSOY

ORDU

Dr. V. DEMİR
M. YARIMBIYIK

RİZE

H. C. BELÜL
F. SİRMEN (V.)
A. ZİRH

SAMSUN

H. ÇAKIR
Z. DURUKAN
SEYHAN
D. ARIKOĞLU

S. ÇAM (M.)
K. ÇELİK
Gl. N. ELDENİZ
Ş. İŞCEN
C. ORAL

Dr. K. SATIR
H. URAN (V.)
A. M. YEGENA

SİİRD

Ressam Ş. DAĞ
A. R. ESEN
S. TUNCAY
B. TÜRKAY

SİNOB

İ. H. SEVÜK
SİVAS
Z. BAŞARA

A. ESENBEL
H. IŞIK
K. KİTAPÇI (M.)
N. SADAK
İ. M. UĞUR (Mazur)

TEKİRDAĞ

N. TRAK
TOKAD
H. N. KEŞMİR
R. A. SEVENGİL
TRABZON

M. S. ANAMUR
M. AYDIN
F. A. BARUTCU
H. N. BOZTEPE
S. DAY (V.)
D. EYİBOĞLU

R. KARADENİZ
H. SAKA
L. YAVUZ

TUNCELİ

H. ÜÇÖZ

URFA

H. S. COŞAR
R. SOYER

YOZGAD

M. ALPAK
C. ARAT
Z. ARKANT

ZONGULDAK

Ş. DEVRİN
H. A. KUYUCAK
Ş. TANSAN

Subaylar heyetine mahsus 4273 sayılı terfi kanununun 10^u ve 16 ncı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir muvakkat madde eklenmesine dair kanun lâiyhası ve Millî Müdafaa encümeni mazbatası (1/109)

T. C.

Başvekâlet

10 . VI . 1943

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı: 6/1961

Büyük Millet Meclisi Yüksek Retâliğine

Subaylar heyetine mahsus 4273 sayılı terfi kanununun 10 ve 16 ncı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir muvakkat madde eklenmesine dair Millî Müdafaa vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 3 . VI . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Subaylar heyetine mahsus 4273 sayılı terfi kanununun 10 ve 16 ncı maddelerinin değiştirilmesine ve bir muvakkat madde eklenmesine dair kanun projesinin esbabı mucibesi

1. Malûm olduğu üzere ordu subaylarının terfileri (851) sayılı talimatta her rütbe için yazılı âzami bekleme müddetlerinin bitmesinde yapılmaktadır.

Subaylar heyetine mahsus (4273) sayılı terfi kanununun 16 maddesine göre kıdem zammı alan subayların terfileri ise aldıkları kıdem zamlarıyla tashih edilen nasıplı tarihlerine nazaran emsalleri terfi etmiş ve kendileri de rütbelerinin asgari müddetlerini fiili olarak bitirmiş ve diğer şartları da haiz bulunmuş iseler derhal, değilse bu şartları tamamladıklarında terfi ettirilmekte ve bu suretle terfi ettirilmiş olanların almış oldukları kıdem zamlarıyla nasıpları, emsallerinin terfi tarihine götürülmektedir.

Mevzu bahis talimatta hava ve deniz sınıflarına mensup subayların âzami bekleme müddetleri kara ordusuna nispetle her rütbede birer sene eksik tutulduğu halde asgari bekleme müddetlerinin kara ordusunun aynı olmasından dolayı bu sınıflara mensup bazı kurmay subayların aldıkları kıdem zamlarından tamamen istifade edemedikleri ve binnetice aynı kıdemi almış kara ordusuna mensup kurmay emsallerine nazaran mağdur bir duruma düştikleri tatbikatın fiili olarak gösterdiği neticeden anlaşılmaktadır.

Bilfarz (930) nasıplı olup akademiye ikmal ettiği (939) senesinde normal nasıplı ile terfi derecesine girmiş olmakla beraber (3) sene de kıdem zammı almış ve rütbesi nasıplı da buna göre düzeltilmiş olduğu halde terfi şartları noksanı sebebiyle terfi mümkün olmamış ve terfi şartları ikmal ettirilmek üzere sınıfı kitasına verilmiş bulunan bir hava kurmay yüzbaşısı terfi şartlarını 30 . VIII . 1940 tarihinde ikmal etmiştir. Bu kurmay subay mezkûr tarihten itibaren terfi ettirilmekle beraber yeni rütbesinin nasıplı emsal terfi tarihi olan 30 . VIII . 936 tarihine tashih edildiği halde yeni rütbesine fiilen terfi tarihi olan 30 . VIII . 940 tarihine nazaran dört seneden ibaret asgari müddeti 30 . VIII . 944 tarihinde tamamlanacağından terfi ancak mezkûr tarihte mümkün olacaktır. Halbuki emsali 936 nasıplı binbaşılar 942 senesinde yarbaşığa terfi etmişlerdir. Bu su-

retle kendisi emsali 936 nasıplılardan iki sene sonra mezkûr rütbeye terfi etmiş bulunacaktır. Gerçi asgari müddeti ikmalden sonra terfi şartlarını haiz olduğu takdirde yapılacak terfi 16 maddeye göre emsal terfi tarihi olan 30 . VIII . 942 tarihine götürülecek isede 197 sayılı tefsirde terfi kanununun 16 maddesinin (D) fıkrasına göre (Albaylıkta kıdem zammı verilmediğinden yarbaylıkta alınan kıdem zammı fazlası albaylığa devrolunmaz) diye hüküm bulunduğundan yarbaylığa terfi tarihi olan 30 . VIII . 944 tarihine göre asgari bekleme müddeti olan (3) seneyi ancak 30 . VIII . 947 de bitirecek ve mezkûr tarihte albaylığa terfi edecek olan bu kurmay subayın nasıplı emsal terfi tarihi olan 30 . VIII . 945 tarihine götürülmeyecek ve binnetice büyük emeklerle kazanmış olduğu kıdem zammının iki senesinden istifade etmemek gibi mağdur bir duruma düşecektir.

Bu vaziyette bulunan bir hayli kurmay subay mevcut olduğu gibi âli askerî şûraın 943 senesi içtimasında âzami bekleme müddetlerinin her rütbede daha birer sene indirilmesinden dolayı bu gibi vaziyetler daha çok tahaddüs edecektir. Kazaî ve idarî kararlarla nasıpları sonradan tashih edilen subay ve askerî memurlarda asgari bekleme müddetlerine tabi olmak yüzünden normal olarak zamanında terfi etmiş emsallerine nazaran her rütbeye daima uzun müddet sonra terfi etmek suretiyle yetişebilmektedirler. Bu arada yaş haddine uğramak, ölüm veya sağlık durumundan tekaüt edilmek gibi haller bihakkın mağduriyetlerini mucip olmaktadır. Bundan başka seferde aynı rütbede iki defa harp takdirnamesi alanların kanunen terfi icabederken asgari müddeti bitirmemiş olanlar bu terfiden istifade edemezler. Vakia seferde asgari müddetler yarıya inerse iki harp takdirnamesi almış bir subayın terfi yapılmadan sefer halî kalkmış olur ve hazara mahsus asgari müddeti de bitirmemiş bulunursa yine terfi edemez. Bu gibilerin de terfiini temin için yeni teklif edilen fıkraya bir kayıt konmak uygun görülmüştür.

Bu mağduriyetleri bertaraf etmek üzere subaylar heyetine mahsus Terfi kanununun 10. maddesinin ikinci fıkrası nihayetindeki (meceburdurlar) kelimesinden sonra kanun projesinde yazılı fıkranın eklenmesi muvafık görülmüş ve 16. maddenin son fıkrası içine de terfileri normal vaziyette yürüyenlere keyfiyetin şümulü olmadığı anlatılmak üzere (10. maddenin ikinci fıkrasında gösterilen ahval müstesna) kaydının konması muvafık görülmüştür.

2. — Subaylar heyetine mahsus (4273) sayılı kanunun 10. maddesinde tuğgeneraller için tesbit edilmiş olan (3) seneden ibaret asgari müddet hizasında (üç senelik asgari terfi müddetini bitirdikten sonra albaylıkta geçen tuğkomutanlığının yalnız iki seneye kadar olan müddeti tuğgenerallığın asgari müddetinden sayılır) diye yazılıdır.

Tuğkomutanlığı ancak muharip sınıf subaylara mahsus olduğundan bu kayda göre muharip sınıftan olmayan meselâ: Harp sanayii, levazım, sıhhiye ve veteriner albaylarının, kadrosu albay: Tuğgeneral olan yerlerde geçen hizmetlerinin tuğgeneralliğın asgari müddetinden sayılmaması lâzımgelmekte ve bu suretle de muamele ifa edilmektedir.

Terfi kanununa sonradan eklenen bu fıkra ile tümen komutanlığına sicil almış bulunan tuğkomutanlarının ehliyet gösterdikleri tümenkomutanlığına daha genç bir yaşta geçirilmeleri suretiyle ordunun kabiliyet ve kudretinin yükseltilmesi düşünülmüş ve albay rütbesiyle tuğkomutanlığında buldukları esnada, tuğkomutanlığında bulunmayan diğer albaylardan daha erken terfi suretiyle ve gösterdikleri liyakat üzerine mükâfatlandırılması esbabı temin olunmuş ise de muavin sınıf albaylarının, kadrosu albay: Tuğgeneral olan yerlerde ve meselâ: Bir ordu levazım mütehasısı levazım albayın tuğgeneralliğe terfi için levazım işleri dairesi başkanlığına sicil alması meşrut bulunduğuna göre bu ehliyet ve liyakatı erkence göstermiş olan bu gibilerin kadrosu albay: Tuğgeneral olan ve kıta sayılan yerlerdeki hizmet müddetlerinin tuğgeneralliğın asgari müddetinden sayılmaması bir nevi müsavatsızlık hâsil etmektedir. Bundan başka askerî memurlara mahsus 1455 sayılı kanunun 8. maddesindeki (Askerî memurların sicil, terfi, inzibat ve saire askerî muameleleri maasğa muadili buldukları subaylar gibidir . . . ve saire) fıkrasına dayanılarak birinci sınıf askerî adli hâkimlerden bu sınıfta üç senelik asgari terfi müddetini bitirdikten sonra Askerî temyiz mahkemesinde kadrosu albay: Tuğgeneral muadili olan Barem 5:3 derece yerinde

bulunmuş olanlardan bazılarının bu mevkiide geçen iki seneye kadar hizmetleri Terfi kanununun yukarıda bahsi geçen fıkrasına kıyasen tuğgeneral rütbesinin muadili olan Barem 4. dereceden sayılarak olveçhile terfilerinin yürütülmesine dair Askerî temyiz mahkemesince verilmiş ve infaz da edilmiş bir karar vardır. Buna karşı yardımcı sınıf subaylardan kadrosu albay: tuğgeneral olan ve kıta sayılan mevkilerde geçen iki seneye kadar hizmetlerinin tuğgeneralliğın asgari müddetinden sayılmaması hak ve adalete uymıyacağı düşünceyle ve bunların da ehliyet ve liyakat gösterdikleri makamlara daha faal bir çğda geçerilmeleri ordunun yüksek menfaati iktizasından bulunduğu mütalâasıyle subaylar heyetine mahsus 4273 sayılı kanunun 10. maddesinde mevcut ve yukarıda bahsi geçen fıkranın kanun projesinde yazıldığı veçhile değiştirilmesi uygun görülmüştür.

3. — Hava kuvvetlerimizin teşkilât ve kadrolarının muasır yabancı memleketlerdeki teşkilât ve kadrolara tabi olarak peyderpey taazzuv ve tekemmül ettirilmesi, ordu ve donanma ile işbirliği esasına göre kıymetlendirilmesi hususuna atfolunan ehemmiyet ve bu yolda sarfedilen devamlı hamleler halindeki gayret malûmdur.

Ancak yapılan teşkilât ve kadrolara muvazi olarak malûm ve mahdud bulunan hava emir ve komuta eşhasının vaziyetlerinin inkişafına ve bu eşhası takip eden diğer hava üst subaylarından sırası gelmiş olanların ilerlemelerine ve dolayısıyla de teşkilât ve kadroları bu günkü haliyle kalmıyarak tedricen daha da genişletileceğinde şüphe olmayan bu sınıfa lüzumlu komuta eşhasının vaktiyle temine inkân verici tedbirlerin alınmasında gerekli bulunmaktadır.

Ehemmiyet ve kudreti ve inkişafa olan istidadı gün geçtikçe bir hakikat halinde tebaruz eden bu silâhın sevk ve idare makamlarını halen işgal etmekte olanların Ceneral olmasından evvel her rütbede diğer sınıf subaylarından daha az bir bekleme müddetine tabi olarak yapılan terfileri gibi Tuğgeneral olduktan sonra Tümgeneralliğe terfileri için de tayyare sınıfı ve silâhının hususiyet ve ehemmiyetine ve her rütbede dahi muayyen uçuşları bizzat yapmak mecburiyetinde olmalarına ve bu da komuta eşhasının genç ve dinç anasırda mürekkep olmasını lüzumlu kılmasına ve halen mevcut ihtiyaca binaen diğer sınıf generallerinin tabi oldukları asgarî müddetten farklı bir müddete tabi tutulmaları maksadiyle Terfi kanununun 10. maddesindeki asgarî müddetler meyanında hava Tuğgeneralleri için asgarî müddetin (iki sene) olması uygun görülmüştür. Fakat Tuğkomutanlığında geçen iki senenin birden bu asgarî müddetten sayılması halinde bu gibilerin hem Tuğgeneral ve hem de Tümgeneral rütbelerini birden ihraz etmeleri gibi bir mahzur meydana geleceğinden bunu önlemek için (üç senelik asgarî terfi müddetini bitirdikten sonra albaylıkta geçen Tuğay komutanlığının yalnız bir senesinin Tuğgeneralliğın asgarî müddetinden sayılması) kaydının konması icabetmiştir. Bundan başka aynı durumu iktisap etmiş bulunanların haklarının mahfuziyeti için de muvakkat bir madde eklenmesi muvafık görülmüştür.

T. B. M. M.

Millî Müdafaa encümeni

Esas No. 1/109

Karar No. 13

23 . VI . 1943

Millî Müdafaa encümeni mazbatası

Yüksek Reisliğe

Subaylar heyetine mahsus 4273 sayılı Terfi kanununun 10 ncu ve 16 ncı maddelerinin değiştirilmesine ve kanuna bir maddenin de eklenmesine dair Millî Müdafaa vekilligince hazırlanarak Başvekâletin 10 haziran 1943 tarih

ve 6/1961 sayısı ile Yüksek katınıza sunulup Encümenimize havale edilen kanun lâyihası ve bağlı mucip sebepleri Encümenimizde okunarak incelendi.

Gerek kıdem zammı almak ve gerekse kazai

ve idarî mercilerin kararıyle nasıpları tashih edilmek suretiyle arkadaşlarından geri bir durumda kalan bazı subayların bu durumlarını düzeltmek ve yardımcı sınıflara mensup albayların mağduriyetini izale eylemek ve nihayetle hava sınıfına mensup bazı generallerimizin bu sınıfın tercihan icabettirdiği gençlik çağlarında yüksek emir ve kumanda mevkilerine getirilmelerini sağlamak için yapılmış olan bu teklifler tamamıyla yerinde görülmüştür. Filhakika Millî Müdafaa vekâletinin Orduyu gençleştirmek için tedricen almakta olduğu tedbirler ordunun muharebe ve sevk ve iadre kabiliyetini arttıracığı için Encümenimizin alelümum hislerine ve temayüllerine uygun gelmiştir.

Bu suretle Encümenimizin ittifakiyle ve hiç bir değişiklik yapılmaksızın kabul edilen işbu kanun lâyihası Umumî Heyete arzedilmek üze-

re Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Millî Mü. En. Reisi	M. M.	Kâtip
Sonob	Tekirdağ	Konya
C. K. İncedayı	R. Apak	V. Bilgin
Ağrı	Bursa	Bursa
H. Tuğaç	A. Atlı	N. Tınaz
Çankırı	Çorum	Ediren
Dr. A. Arkan	E. S. Bingöl	M. E. Ağaogulları
Elâziğ	Erzincan	Erzurum
H. Kışoğlu	Ş. Sökmensüer	A. Akyürek
Gaziantep	Kars	Kayseri
Dr. M. Canbolat	H. Durudoğan	N. Toker
Kırklareli	Kırşehir	Mardin
K. Doğan	F. Selen	Dr. A. Uras
Muğla	Siird	Tokad
S. Güney	B. Türkay	S. Çelikkol

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Subaylar heyetine mahsus 4273 sayılı Terfi kanununun 10. ve 16. maddelerinin değiştirilmesine ve bir muvakkat madde eklenmesine dair kanun projesi

MADDE 1. — Subaylar heyetine mahsus 4273 sayılı Terfi kanununun 10. ve 16. maddeleri aşağıda gösterildiği veçhile değiştirilmiş ve bir muvakkat madde eklenmiştir:

MADDE 10. — Bütün subayların terfia hak kazanmaları için her rütbede fiili olarak en az bulunacakları müddet aşağıda gösterilmiştir:

(İşbu müddetler harpte Başkomutanlığın göstereceği lüzum üzerine yarısına indirilebilir) Harp takdirnamesi ile taltif edilenler ve 16. maddedeki kıdemleri alanlar ve kazai ve idarî kararlar neticesi nasıpları tashih edilenler dahi bu müddetleri fiili olarak tamamlamaya mecburdurlar. Ancak bu kanunun 16. maddesi hükmüne göre aldıkları kıdem zamları ile veya kazai ve idarî kararlar ile nasıpları tashih edilenlerin ve iki harp takdirnamesi alanların emsalleri terfi etmiş ve terfi şartlarını da haiz iseler bu asgarî müddetler lüzumuna göre yarısına kadar indirilerek emsallerinin terfi tarihinden itibaren derhal terfilere yapılır.

Asteğmen 4 ay

Teğmen	3 sene
Üsteğmen	3 »
Yüzbaşı	6 »
Binbaşı	4 »
Yarbay	3 »
Albay	3 »
Tuğgeneral - Tuğamiral	3 »

(Üç senelik asgarî terfi müddetini bitirdikten sonra Albaylıkta geçen Tuğaykomutanlığının ve yardımcı sınıflarda kadrosu Albay ; Tuğgeneral olan ve kıta sayılan yerlerdeki hizmetin yalnız iki seneye kadar olan müddeti Tuğgeneralliğin asgarî müddetinden sayılır);

Hava Tuğgenerali 2 sene

(Üç senelik asgarî terfi müddetini bitirdikten sonra Albaylıkta geçen Tuğaykomutanlığının yalnız bir senesi Tuğgeneralliğin asgarî müddetinden sayılır).

Tümgeneral - Tümamiral	3 sene
Korgeneral - Koramiral	3 »
Orgeneral - Oramiral	3 »

Harp okulunu muvaffakiyetle bitirenlere

üstegmenlik rütbesi verilir. Bunlar altı ay sonra gösterecekleri liyakata göre üstleri tarafından yapılacak teklifle münhal aranmayarak teğmenliğe nasp olunurlar.

Muhtelif sınıf okullarında kanunî ve nizami mazeretler hariç olmak üzere devamsızlığın dan veya uygunsuz hallerinden ötürü disiplin cezaları ile mahkûm olarak okullar talimatnamesi mucibince tahsile devamları caiz görülmiyen ve imtihanında muvaffak olmamasından o devrede tahsil hakları sakıt olup sonraki devreye iştirak ettirilmek üzere kıtaya verilen subayların üstegmenliğe terfileri, kıta sicilleri müsait olsa da tahsillerini normal bitiren emsallerinden bir sene sonraya bırakılır.

Universitenin muhtelif fakültelerinin askeri kısımlarını muvaffakiyetle bitirenlere teğmenlik rütbesi verilir. Bunlardan tahsil müddetleri (altı) sene olan fakültelerden çıkanlar bir seneyi bitirdikten sonra ehliyetleri tasdik edilenler üstegmenliğe ve iki sene sonra yüzbaşılığa terfi ediliirler.

Tahsil müddetleri (beş) sene olan fakülteleri bitirenler bir sene, tahsil müddetleri (dört) sene olan fakülteleri bitirenler iki sene ve tahsil müddetleri (üç) sene olan fakülteleri bitirenler de üç sene sonra sicil ile ehliyetleri tasdik edilmek şartıyla üstegmenliğe terfi ediliirler.

Tahsil müddetleri (altı) sene olan fakülteleri bitirenlerin yüzbaşılığa ve diğerlerinin üstegmenliğe terfilerine kadar sınıflarına göre, tatbikat okulları, hastahaneler, kimyahane ve laboratuvarlarda, kıta veya müesseselerdeki hizmetleri Milli Müdafaa vekâletince tertip ve tanzim olunur. Tatbikat okullarında muvaffakiyetle imtihan veremeyenlerin kıtalarda ve hastanelerde ehliyetleri tasdik edilinceye kadar üstegmenlik rütbesine terfileri yapılmaz.

Madde 16. — (I) Harp akademisi tahsilini muvaffakiyetle bitirenler aşağıdaki tertibe göre üç zümreye ayırılır ve kıdemler buna göre verilir. Bu ayrılış diplomalara aynen geçirilir.

A) Birinci zümre: Kurmay stajına birinci derecede ayrılanlar,

İkinci zümre: Kurmay stajına ikinci derecede ayrılanlar,

Üçüncü zümre: Kurmay stajına ayrılmıyan ve fakat kurmay yardımcı vazifelerde kullanımağa elverişli olanlar.

B) Her üç zümreye seçilenlere birer sene tahsil kıdem zammı verilir.

Birinci ve ikinci zümreye seçilenler kıta ve kurmay stajına tabi tutulurlar. Bunlardan iki sene içinde kıtada ve kurmay vazifelerinde ehliyet göstererek liyakatları tasdik edilenlere iki sene daha kıdem zammı verilir. (Bu zammın bir senesi ile « bir evvelki rütbesinde dahi » terfi derecesine girenlerin bu kıdemleri yeni ve eski rütbelerinde birer sene olarak yürütülür) bu iki senelik kıdemi alacaklardan verilecek tezi muvaffakiyetle yazan ve liyakatları üstleri tarafından sırası ile tasdik olunanlara tez talimatı şartlarına uygun olarak bir sene daha kıdem zammı verilir.

Üçüncü zümreye « Kurmay yardımcı vazifelere » seçilmiş olanlara bir seneden başka kıdem zammı verilmediği gibi bunlar kurmay stajına da tabi tutulmazlar.

Bu iki sene tefriki işi 8 . VI . 1929 tarihinden başlar.

C) Akademinin üçüncü sınıfında hastalık veya her hanki bir sebep dolayısıyla dersleri anlamak ve ihata edebilmek kudretini kaybedenlerle devamsızlığı, tembellik ve kayıtsızlığı tesbit olunanlara diploma verilmez.

D) Yarbay rütbesinden yukarı rütbede kıdem zammı verilmez.

E) Tatbikat okullarında tabip ve veterinerlerin muavinliğe ayrılanlarından ve veteriner bakteriyoloji ve seroloji müesseselerinde asistanlığa ayrılanlardan muvaffakiyetle imtihan verip mütehasıs diploması alacaklara bir sene kıdem zammı verilir.

F) Eczacılardan tatbikat okullarında kimyager yetiştirilmek üzere muavin eczacılığa ayrılanlara, iki senelik tahsili muvaffakiyetle bitirmek şartıyla bir sene kıdem zammı verilir.

G) Yüksek levazım okulunu muvaffakiyetle bitirenlere bir sene kıdem zammı verilir.

(II) Mühendis subayı yetiştirilmek üzere yabancı memleketlere gönderilerek yüksek mühendislik tahsillerini muvaffakiyetle bitiren kara, deniz ve hava subaylarına aşağıda yazılı şartlar dahilinde dört seneye kadar kıdem zammı verilir.

A) Yabancı memleketlerdeki yüksek mühendislik tahsilini ve muktazi fabrika ve mües-

sese stajlarını muvaffakiyetle ikmal edenlere bir sene,

B) Bunlardan fen ve sanat, askeri fabrikalar Umum müdürlükleri emirlerinde veya kendilerini tahsile gönderen müesseselerin nezdinde istihdam edilerek iki sene zarfında mühendis subaylığa terfilere tasdik olunanlara (mühendis subay) unvanı ile beraber daha iki sene,

C) Bu kademeleri almış bulunanlardan bir eser vücuda getirerek veya doktora yaparak emsalleri arasında temayüz edenlere daha bir sene.

Halen orduda mevcut olup mühendis subaylık evsafını haiz buldukları ait olduğu makamca tasdik edilenlere de yukarıda yazılı haklardan faydalanırlar.

Yukardaki fıkralara tevfikân kadem zammı almış olanlar aldıkları kadem zamları ile tashih edilen nasıplı tarihlerine nazaran emsalleri terfi etmiş ve kendileri de rütbelerinin asgari müddetlerini fiili olarak bitirmiş ve diğer şartları da haiz bulunmuş iseler (onuncu maddenin ikinci fıkrasında gösterilen ahval müstesna) derhal, değilse bu şartları tamamladıklarında terfi ettirilirdiler. Bu suretle terfi ettirilmiş olan-

ların almış oldukları kadem zamları ile nasıplı tarihlerinin terfi tarihine götürülür.

MUVAKKAT MADDE — Hava tuğgeneraleri için asgari bekleme müddeti olarak kabul edilen iki sene 30 . VIII . 942 tarihinde tuğgeneralik rütbesinde iki seneyi tamamlamış olanlara da tatbik edilir ve tümgeneralığa nasıpları da 30 . VIII . 942 tarihinden itibaren olunur. Geçmiş zaman için maaş farkı verilmez.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya M. M. vekâli memurdur.

4 . VI . 1943

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
H. Uran	N. Menemencioglu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	S. Day	F. Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	S. H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		C. S. Siren

S. Sayısı : 87

Vakıflar Umum müdürlüğü 1940 mali yılı hesabı katisine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı muhasebat Riyaseti tezkeresiyle Vakıflar umum müdürlüğü 1940 mali yılı hesabı katisi hakkında kanun lâyihası ve Divanı muhasebat encümeni mazbatası (3/74,1/61)

Vakıflar umum müdürlüğü 1940 mali yılı hesabı katisine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı muhasebat riyaseti tezkeresi (3/74)

T. C.

Divanı muhasebat
Sayı ; 211924/971

9 . VI . 1948

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisiğine

Vakıflar umum müdürlüğünün 1940 mali yılı hesabı katisine ait mutabakat beyannamesinin bağlı olarak sunulduğunu en derin saygılarımla arz ederim.

Divanı Mu. Reisi
S. Oran

Beyanname

1. — Teşkilâtı esasîye ve muhasebei umûmiye kanunları hükümlerine uyularak yüksek Başve-kâletten bir nüshası Divanı muhasebata gönderilmiş olan Vakıflar umum müdürlüğünün 1940 ma-li yılı hesabı katisi, Divanca tetkik ve muhakeme edilmiş olan muhasiplerin idare hesapları ile kar-şılaştırılmıştır.

2. — Bağlı cetvellerdeki meşruhat nazarı dikkate alınmak şartıyla hesabı katide yazılı ra-kamların kabule değer olduklarını arz ederiz.

VI . 1948

Birinci Reis S. Oran	D. 1. Reisi F. Eke	D. 2. Reis V. M. Menemenciğlu	D. 3. Reisi A. Özgen	D. 4. Reisi F. Erinc	
Âza Y. Z. Aslan	Âza C. Dincer	Âza R. Bakuy	Âza M. İ. Erenli	Âza H. Demirsoy	Âza N. Başak
Âza E. R. Ayla	Âza F. Özbudun	Âza M. A. Apak	Âza A. A. Hemen	Âza V. İ. H. Serdaroğlu	Müddeiumumi E. Arkan

Vakıflar Umum müdürlüğü 1940 malî yılı hesabı katisi hakkında kanun lâyihası (1/61)

T. C.

Başvekâlet

5 . V . 1942

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı: 6/1696

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Vakıflar Umum müdürlüğüne hazırlanan ve İcra Vekilleri heyetince 10 . IV . 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan mezkûr Umum müdürlüğün 1940 malî yılı hesabı katî kanunu lâyihası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Başvekil
Dr. R. Saydam

İzahname

Umumî mizan : Cetvel (1)

1. — İşbu mizan : Vakıflar umum müdürlüğünün merkez ve şubât muhasipliklerinde vukua gelen umumî muamelâtnı hülâsasını ifade etmektedir.

Tetkikından da anlaşılacağı üzere vakıflar umum müdürlüğünün 1940 malî yıl içindeki bütçe varidat ve sarfiyatı ile şubât arasında yapılan para irsalâtını, hesabı cari ve sair muamelâtnı ifade eden harekât ile devreden hesap bakıyelerini, vezne ve bank mevcutlarını hususi olarak açılmış olan hesaplarda göstermektedir.

Bütçe varidatı : Cetvel (B)

2. — Umumî varidat :

1940 malî yılı içinde bütçe varidatından (3 108 917) lira (98) kuruş tahsilât yapılmıştır. Muh-telif kanunlar uyarınca da faslı mahsus olarak (245 519) lira (3) kuruş tahsilât kaydolunmuş-tur. Yekûnu (3 354 437) lira (1) kuruşa balığ olmaktadır.

Bütçe tahsilâtından :

Lira K.

2 618 546	24	lirası 1940 malî yılı tahakkukatına ait varidata;
410 371	74	lirası eski senelerden devreden bakıyaya;
80 000	00	lirası maliyeden muavenet olarak alınan paraya aittir.
3 108 917	98	Yekûn

Faslı mahsus tahsilâtından :

Lira K.

219 865	47	Lira (3609) sayılı kanun mucibince (600) bin liraya mahsuben âbidat tamirâtı karşılığına,
956	27	Lira (3386) sayılı kanun mucibince (200) bin liraya mahsuben âbidat tamirâtı karşılığına,
22 779	24	Lira (2252) sayılı kanun mucibince üniversite muhassasatı tahsilâtına,

Lira	K.	
1 918	05	Lira Bütçe kanununun 9 ncu maddesi müebince zaptedilen vakıflar tahsilâtına aittir.
245 519	03	Yekûn

(2 914 000) lira bütçe varidat muhammenatına nazaran bütçe tahsilâtında (194 917) lira (98) kuruş fazlalık vardır. Bu fazlalık daha ziyade Vakıflar kanunu müebince mazbut vakıflar arasına alınan bazı mülhak vakıfların mülhaka hesabında kalan varidatlarıyla emanet ve sair hesapların tasfiyeleri dolayısıyla irada kaydı lâzımgelen bazı paraların hesaben bütçe varidatına nakil ve kaydedilmesinden mümbaistir.

Bütçe muhammenatının tahsilâtla mukayesesi: (Cetvel - 6)

Fasıl : 1 - Madde : 1

3. — Mukayese:

İcarei vahide:

Bu varidatta görülen (52 654) lira (14) kuruş fazlalık yeni yapılan ve yeni alınan akarların kirasından ve bir miktar da sabık seneye nazaran bakayadan fazlaca vukubulan tahsilâtın mütevellittir.

Fasıl : 1 - Madde : 2

İcarei müeccele:

Şimdiye kadar müeccelede müruruzaman kaydedilmemiş idi. Bilâhara tevhidî ihtihat kararıyle müeccelede beş senelik müruruzaman esas kabul edilmiş olmasıyla bu varidatın bakaya tahsilâtı azalmıştır. (116 695) lira (30) kuruş noksanlık bundan ileri gelmiştir.

Mukataa: Fasıl : 1. Madde : 3.

Yukarıda müeccele bahsinde arzolunan ahval burada da aynen vârit olduğundan bu cihetten mukattada da (8 071) lira (45) kuruş noksanlık husule gelmiştir.

Fasıl : 2 - Madde 1

Kontrol hakkı :

Bu varidatın muhammenatı bütçeye akalliyet vakıflarının rü'yet edilecek muhasebelerinden alınacak paralara karşı (60 000) lira tesbit edilmiş idi. Bilâhara zuhur eden bazı ihtilâflar dolayısıyla akalliyet vakıflarından bu varidat tahsil olunamadığından husule gelen (25 459) lira (25) kuruş noksanlık bundan mümbaistir.

Fasıl : 2 - Madde 2

Mahlûl muaccelâtı :

Satılğa çıkarılan mahlûlata çokça talip çıkarak satılmış olmasından nâşi bu varidat (87 294) lira (25) kuruş bir fazlalık arzettiştir.

Fasıl : 2 - Madde 3

Orman ve zeytinlikler hâsılatı :

(31 814) lira (42) kuruş fazlalık orman hâsılatından ve kısmen de zeytin mahsulünün uygun fiyatlarla satılmış olmasından mütevellittir.

Fasıl : 2 - Madde 4

Mütenevvi varidat :

Yukarıda varidat bahsinde arzolunduğu üzere zaptedilen mülhak vakıflar hesaplarının tasfiyesi dolayısıyla hesaben bütçe varidatına irat kaydedilen para ile bu varidatta (101 750) lira (57) kuruş fazlalık husule gelmiştir.

Fasıl : 2 - Madde 5

Müteferrik hâsılatı :

Bu varidatta bazı hesapların tasfiyeleri dolayısıyla hesaben irat kaydedilen paralarla (72 283) lira (67) kuruş fazlalık göstermiştir.

Fasıl : 2 - Madde 6

Vakıf paraları faizi :

Bu varidatın (53 000) lira bütçe muhammenatına nazaran (1 563) lira (07) kuruş noksanlığı çok bir şey değilse de vaktiyle Akşehir bankasına temettua iştirak hakkı olmak üzere verilmiş olan (32 150) lira sermayeye temettuatın kâfi gelmemesine mebni hissedarlar meyanında evkafa da bir şey verilmemiş olması bu aksaklığa sebep olmuştur.

Bütçe sarfiyatı: Cetvel (A)

4. — Umumi masarifat:

1940 mali yılı devrei hesabiyesi içinde bütçe muhassasatına mahsuben yapılan hizmetler için (2 822 594) lira (23) kuruş masraf tahakkuk etmiş ve muhtelif kanunlar mucibince faslı mahsuslar için de (251 616) lira (97) kuruş masraf kaydolunmuştur. Yekûnu (3 074 211) lira (20) kuruş varmaktadır.

Bütçe masarifinden:

Lira	K.	
2 637 920	14	lira bütçe muhassasatı için nakden verilmiştir.
184 674	09	lira bütçe muhassasatından mayıs sonunda masraf kaydı suretiyle bütçe emanetine alınmıştır.
2 822 594	23	Yekûn

Faslı mahsus masarifinden:

Lira	K.	
5 852	36	lira Bütçe kanununun 7 nci maddesi mucibince eski senelere ait mahsubata,
2 163	63	lira Bütçe kanununun 9 neu maddesi mucibince mazbut vakıflar arasına alınan vakıflar masarifi,
219 865	47	(3609) sayılı kanun mucibince (600) bin liraya mahsuben âbidat tamiratına,
956	27	lira (3386) sayılı kanun mucibince (200) bin liraya mahsuben âbidat tamiratına,
22 779	24	lira (2252) sayılı kanun mucibince üniversite masarifine aittir.
251 616	97	Yekûn

1940 mali yılı bütçesi muhassasatı hidematına mahsuben tahakkuk eden masraftan yıl sonunda bütçe emanetine alınmış olan (184 674) lira (09) kuruşun ertesi seneye devredilen nakit karşılığı (119 148) liradan ibaret bulunmaktadır. Mütebaki (65 526) lira (09) kuruş da bilanço ve sair sebepler dolayısıyla yıl sonuna kadar tahsil edilemeyen ve fakat bundan sonra (70 030) lira (71) kuruş olarak tahsil ve bütçe varidatına irat kaydedilmiş bulunan Ayvalık vakıf zeytinlikler işletme müdürlüğünün 1940 mali yılı kira bedeline karşılık tutulmuştur. Bu işletme (3913) numaralı kanunla teşkil kılınmıştır. Şu hale nazaran devredilen (184 674) lira (09) kuruş bütçe emanetinin nakit karşılığı fazlasıyla mevcut olduğundan müdevver düyunatla mütevazindir.

Bütçe tahsilât ve tediyeatın mukayesesi

5. — Tahsilât ve tediyeat mukayesesi :

1940 mali senesi devrei hesabiyesi içinde tahsilât kaydedilen (3 108 917) lira (98) kuruşun bütçe muhammenatına nazaran (194 917) lira (98) kuruş fazlası daha ziyade yukarıda (Umumi varidat) bahsinde arzedildiği üzere bazı hesapların tasfiyesi dolayısıyla bütçe varidatına hesaben irat kaydedilmiş olan paralardan mütevellit olup aradaki tahsilât farkı ile de bazı müdevver düyunat tesviye edilmiş olduğundan tediyeat tahsilâtla muvazidir. Vaziyet ise memnuniyetbahıştır.

Bundan başka tasfiyeye tabi eski bakiyelerinden sarfınazar mülhaka ve emanet hesabından

yarım milyondan yukarı bir para nakden ertesi seneye devredilmiştir. Bu vaziyette bütçe varidat ve masraflarının muvazeneli bir surette yürüdüğüne ve emanet paralardan sarfiyat yapıldığına bir delil olduğundan bu cihetler dahi memnuniyet verici bir hal kesbetmektedir.

Eski hesaplardan bakaya, eşhas zimemi, emanat ve mülhaka hesapları. (3321, 3497, 2762, 1050) sayılı kanunlarla bütçe kanunu mevaddı mahsusası ahkâmına tevfikân tasfiye edilmekte olduğu cihetle bu hesabat bakıyeleri dahi sene besene eksilmektedir. Bir müddet sonra karşılıklarıyla tamamen denkleşmiş bir hale gelecektir.

Ancak geçen seneler hesabı katî izahnamelerinde de arzolunduğu üzere bir zamanlar Maliyede olan alacaklarımızın tahsiline muvaffakiyet hâsıl olunamaması yüzünden hidematın tatilden vika-yesi için mülhaka ile emanet mevcutlarından masarifi umumiyeye tediye icrasına mecburiyet hâ-sıl olmuştu. Husule gelen vaziyetler dahi bu gün tasfiyeler meyânında başkaca ıslâh edilmekte olduğundan bu cihet de memnuniyetle arzolanabilir.

Fevkalâde varidat ve masarifat: Cetvel (D, C)

6. — Akar ve toprak satış bedeli:

2950 sayılı kanunun I nci maddesi uyarınca faslı mahsus şeklinde idare edilen akar ve top rak satış bedelâtından tahsisat kaydedilen paralardan :

Lira	K.	
812 101	68	lira 1940 mali yılı içindeki tahsilâta.
2 838 533	28	> 1939 yılından devredilen bakıyeye aittir.
3 650 634	96	Yekûn

Bunlardan :

Lira	K.	
411 899	03	lira 1940 mali yılı içinde sarfiyat kaydedilmiş.
3 238 735	93	> 1941 mali yılına devrolunmuştur.
3 650 634	96	Yekûn

7. Hayrat satış bedeli :

2950 sayılı kanunun birinci maddesi uyarınca hayrat satış bedeli hesabına tahsisat kaydedilen paralardan:

Lira	K.	
0	00	1940 mali yılı içindeki tahsilâta,
46 482	43	1939 mali yılından devreden bakıyeye aittir.
46 482	43	Yekûn

Bunlardan :

Lira	K.	
4 021	72	1940 mali yılı içinde sarfiyat kaydedilmiş,
42 460	71	1941 mali yılına devrolunmuştur.
46 482	43	Yekûn

Divanı muhasebat encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Divanı Muhasebat Encümeni

Esas No. 1/61, 3/74.

Karar No. 7

25. VI. 1943

Yüksek Reisliğe

Vakıflar Umum müdürlüğünün 1940 mali yılı hesabı katişi hakkında Başvekilliğin 5 Mayıs 1942 tarihli ve 6/1696 numaralı tezkeresiyle teklif olunan kanun lâiyhası Divanı muhasebatın mutabakat beyannamesiyle birlikte tetkik ve müzakere olundu.

Muhassasat: Mutabakat beyannamesinde gösterilen muhassasat miktarına göre hesabı katide yazılı muhassasat miktarının 10 kuruş fazla olduğu bunun da sehven hesabı katiye fazla ithal edildiği anlaşılmıştır.

Sarfıyat: Mutabakat beyannamesine göre hesabı katide yazılı sarfıyat miktarının 462 lira 12 kuruş noksan olduğu bu paraların da Umum müdürlükçe sehven hesabı katiye alınmadığı anlaşılmıştır.

Tahakkukat ve Tahsilât: Mutabakat beyannamesine göre hesabı katide yazılı tahakkukatın 124 lira 99 kuruş noksan olduğu, ve tahsilât miktarının 123 lira 23 kuruş fazla bulunduğu, 124 lira 99 kuruşun Umum müdürlükçe sehven tahakkuka alınmamasından ve tahsilâta muamelâtı nakdiye hesaplarına kaydı lâzımgelen 123 lira 23 kuruşun bütçeye taallük ettirilmesinden ileri geldiği anlaşılmıştır.

Mülhak ve mazbut vakflara ait akar ve toprak satış bedelleri ile hayrat vakıflar satış bedeli olarak hesabı katide gösterilen tahakkukat ve tahsilât miktarlarının 68 560 lira 55 kuruş noksan olduğu, bu farkın hesabı katiye 30 kuruş fazla ithal edilmesinden ve 3386 numaralı kanun mucibince vakıf paralar müdürlüğünden istikraz olunan paranın ödenmesine tahsis olunan 68 560 lira 85 kuruşun irat kaydedil-

niyerek esas defterinde muamelâtı nakdiye hesapları meyanında açılan ayrı bir hesaba kaydedilmiş olmasından ileri geldiği, tahsilât miktarının aynen muhassasat olarak gösterilmekte olmasına binaen bu farkın aynen muhassasatta da mevcut olduğu, bundan başka rakkam hatası yapılmak suretiyle hesabı katide muhassasatın 300 lira noksan gösterildiği ve sarfıyat miktarının da kezalik vakıf paralar müdürlüğünden istikraz olunan paraya mahsuben mezkûr müdürlüğe ödenen 57 518 lira 22 kuruşun muamelâtı nakdiye hesabına taallük ettirilmek suretiyle hesabı katiye alınmadığı anlaşılmıştır.

Cetveller üzerinde yapılan tetkikat neticesinde mutabakat beyannamesinin esas ittihazı kararlaştırılmış ve tadilen tanzim kılınan kanun lâiyhası Umumi Heyetin yüksek tasvibine arz edilmek üzere sunulmuştur.

Divanı Mu. Em. R.

Namma M. M.	M. M.	Kâ.
Çanakkale	Çanakkale	Kastamonu
R. Bulayırh	R. Bulayırh	
Ankara	Balıkesir	Bolu
H. N. Mihcioglu	H. Küçükler	C. Özcağlar
Çorum	Diyarbakır	Kastamonu Kayseri
Dr. C. Alper	O. Ocak	Z. Orbay M. K. Şatar
Kocaeli	Malatya	Manisa
S. Pek	Dr. C. Özelçi	I. Ertem
Niğde	Niğde	Sivas
A. G. Bodrumlu	H. Ulusoy	A. Yurdakul
Zonguldak		
Y. D. Karshoğlu		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Vakıflar umum müdürlüğünün 1940 mali yılı hesabı katı kanunu layihası

MADDE 1. — Vakıflar umum müdürlüğünün 1940 mali yılı bütçe masarifi ilişik (A) işareti cetvelde gösterildiği üzere (3 074 211) lira (20) kuruştur.

MADDE 2. — Adı geçen umum müdürlüğün aynı yıl bütçe tahsisatı bağlı (B) cetvelinde gösterildiği üzere (3 354 437) lira (01) kuruştur.

MADDE 3. — Muhassasattan 1940 mali yılı içinde sarfolunmayan ve ilişik (A) cetvelinde ayrı bir sütunda gösterilen (230 839) lira (37) kuruş tahsisat bakiyesi iptal olunmuştur.

MADDE 4. — Masbut ve mülhak vakıflara ait akar ve toprak satış bedellerinin 1940 mali yılı hasılatı geçen seneden devriyle birlikte ilişik (C) cetvelinde gösterildiği üzere (3 650 634) lira (96) kuruş ve hayrat vakıflara ait satış hasılatı geçen seneden devriyle birlikte (46 432) lira (43) kuruştur.

MADDE 5. — Masbut ve mülhak vakıflara ait akar ve toprak satış bedellerinden 1940 mali yılında vukubulan sarfiyat ilişik (D) cetvelinde gösterildiği üzere (411 899) lira (03) kuruş ve hayrat vakıflara ait satış bedelâtından aynı yıl içinde vukubulan sarfiyat (4021) lira (72) kuruştur.

MADDE 6. — Masbut ve mülhak vakıflara ait akar ve toprak satış bedellerinden 1940 mali yılı içinde sarfolunmayan ve bağlı (D) cetvelinde ayrı bir sütunda gösterilen (3 238 735) lira (98) kuruş ve hayrat vakıflara ait satış hasılatından aynı yıl içinde sarfolunmayan (42 460) lira (71) kuruş varidat ve tahsisat bakiyesi 1941 mali yılına devrolunmuştur.

MADDE 7. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 8. — Bu kanunu icraya Başvekil memurdur.

10 . IV . 1942

Bğ. V. Ad. V. M. M. V.

Dr. E. Soydam H. Menemencioglu A. R. Artunakt

Da. V. Ha. V. Mal. V.

F. Östrak Ş. Saracoğlu F. Ağralı

Mf. V. Na. V. İk. V.

Yücel A. F. Cebesoy H. Çakır

S. İ. M. V. G. İ. V. Zr. V.

Dr. H. Alataş R. Karadeniz M. Erkmen

Mü. V. Ti. V.

F. Engin M. Ökten

DI. M. ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Vakıflar umum müdürlüğünün 1940 mali yılı hesabı katı kanun layihası

MADDE 1. — Vakıflar umum müdürlüğünün 1940 mali yılı masarifi (A) cetvelinde gösterildiği üzere 3 074 673 lira 32 kuruştur.

MADDE 2. — Adı geçen umum müdürlüğün aynı yıl tahsilâtı (B) cetvelinde gösterildiği üzere 3 354 313 lira 78 kuruştur.

MADDE 3. — Muhassasattan sarfolunmayan ve (A) cetvelinde ayrı bir sütunda gösterilen 230 377 lira 15 kuruş tahsisat bakiyesi iptal olunmuştur.

MADDE 4. — Masbut ve mülhak vakıflar akar ve toprak satış bedelleri geçen seneden devri ile birlikte (C) cetvelinde gösterildiği üzere 3 650 634 lira 66 kuruş ve hayrat vakıflar satış hasılatı geçen seneden devri ile birlikte 115 043 lira 23 kuruştur.

MADDE 5. — Masbut ve mülhak vakıflar akar ve toprak satış bedellerinden yapılan sarfiyat (D) cetvelinde gösterildiği üzere 411 899 lira 3 kuruş ve hayrat vakıflar satış hasılatından yapılan sarfiyat 61 539 lira 94 kuruştur.

MADDE 6. — Masbut ve mülhak vakıflar akar ve toprak satış bedellerinden 1940 mali yılı içinde sarfolunmayan ve (C) ve (D) cetvellerinde ayrı sütunlarda gösterilen 3 238 735 lira 63 kuruş ve hayrat vakıflar satış bedelinden 53 503 lira 34 kuruş varidat ve tahsisat bakiyesi 1941 mali yılına devrolunmuştur.

MADDE 7. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 8. — Bu kanunun hükmünü icraya Başvekil memurdur.

A - CETVELİ

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat		Sarfiyat		İptal olunan muhassasat	
		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
1	Maaş	486 073	52	470 347	96	15 725	56
2	Merkez ücretleri	13 920		13 200	30	719	70
3	Vilâyetler ücretleri	196 044		180 664	22	15 379	78
4	Muvakkat tazminat	23 432		21 269	99	2 162	01
5	Merkez mefruşat ve demirbaşı	3 000		2 582	35	417	65
6	» levazımı	2 200		1 672	10	527	90
7	» müteferrikası	12 000		10 674	70	1 325	30
8	Vilâyetler mefruşat ve demirbaşı	4 700		3 456	91	1 243	09
9	» levazımı	9 000		8 140	87	859	13
10	» müteferrikası	22 000		16 761	91	5 238	09
11	Mütenevvi masraflar	58 500		49 983	01	8 516	99
12	Daimî memuriyet harcırahı	7 500		5 864	97	1 635	03
13	Muvakkat » »	25 000		22 422	88	2 577	12
14	Yabancı memleketler harcırahı	1 000		0		1 000	
15	Müfettişler harcırahı	4 400		1 592	36	2 807	64
16	Resmî telefon tesis ve mükâleme masrafı	1 150		1 006	41	143	59
17	Posta ve telgraf ücreti	8 247		8 247		0	
18	Ücretli muhabere ve mükâleme masrafı	300		32	85	267	15
19	Mukannen masraflar	171 264	22	169 409	88	1 854	34
20	Vakıf akarlar masrafı	299 000		273 488	31	25 511	69
21	Orman ve zeytinlikler ve vakıf arazi masrafı	86 600		59 523	92	27 076	08
22	Müzayede ve ihale heyetlerinin gayrimuvazaf âzaları huzur ücreti	3 000		1 607	75	1 392	25
23	Tamirat ve inşaat	206 500		159 463	99	47 036	01
24	Muavenet	20 000		19 100		900	
25	Hükmedilmiş borç karşılığı	1 500		1 472	35	27	65
26	Tetkik, tercüme, tap ve eski eserler satın alma ve fuar masrafı	23 341	34	20 852	95	2 488	39
27	Guraba hastanesi masrafları	126 841	20	126 144	25	697	95
28	İmaretler masrafı	17 000		16 682	01	317	99
29	Mütekait dul ve yetim maaş ve tahsisatı fevkalâdeleri	166 709	08	166 709	08		
30	Zatî maaşlar	56 000		46 881	92	9 118	08
31	Umuru hayriye masrafları	833 732	01	784 903	11	48 828	90
32	Masarifi geyrimelhuza	1 000		0		1 000	
33	1633 numaralı kanunun 58 nci maddesi mucibince verilecek tekaüt ikramiyesi	8 000		7 764		236	
34	3335 sayılı kanun mucibince yapılacak tedavi, yol vesaire masrafları	1 000		275	27	724	73
35	Geçen yıl borçları	9 000		8 335	69	664	31
36	Eski yıllar borçları	12 838	60	11 094	50	1 744	10

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat		Sarfiyat		İptal olunan muhassasat	
		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
37	1936-mali yılı bütçe kanununun 8'nci maddesi mucibince istikraz edilen paramın takvini ile faizi	35 700		35 700		0	
38	1715 numaralı kanunun 8'nci maddesi mucibince Cumhuriyet Merkez Bankasına verilecek itfa karşılığı	27 930		27 930		0	
F. M.	Hükmedilmiş borç karşılığı	66 494	58	66 494	28	0	30
>	1928 - 1929 mali yıllarına ait karşılıksız borçlar	1 515	95	1 302	30	213	65
>	Eski yıllar mahsubatı	5 852	36	5 852	36	0	
>	1940 mali yılı içinde mühlak vakıflardan anazhata meyanına alınan vakıflar masrafı	2 163	63	2 163	63	0	
>	Âbidelerin esaslı tamiri ve istimlak bedeli ve hayrat inşası	219 865	47	219 865	47	0	
>	Âbidelerin esaslı tamiri ve istimlak bedeli ve hayrat inşası	956	27	956	27	0	
>	İstanbul Üniversitesi Tıp fakültesinin hastaneler masrafına iştirak hissesi	22 779	24	22 779	24	0	
YEKÜN		3 305 050	47	3 074 673	32	230 377	15

B - CETVELİ

F.	M.	Varidatın nev'i	Muhammenat		Tahsilât	
			Lira	K.	Lira	K.
1		İcareler				
	1	İcarei vahide	1 160 000		1 212 530	74
	2	> müeccele	625 000		508 279	78
	3	Mukataa	126 500		118 453	47
2		Müteferrik hasılat				
	1	Evkafı mühlaka varidatından alınacak kontrol hakkı	60 000		35 450	75
	2	Mahlûl müeccelâtı	50 000		137 294	25
	3	Orman ve zeytinlikler ile arazi ve maadın hasılatı	276 500		308 186	59
	4	Mütenevvi varidat	383 000		484 878	57
	5	Müteferrik hasılat	100 000		172 283	67
	6	Vakıf paralar faizi	53 000		51 436	93
	7	Maliyeden evkafa muavenet	80 000		80 000	
H. F.		3609 numaralı kanun mucibince âbidat tamirat karşılığı	0		219 865	47
>		3386 sayılı kanun mucibince fakülte karşılığı	0		956	27
>		2252 sayılı kanun mucibince fakülte karşılığı	0		22 779	24
>		Bütçe kanununun 9'ncü maddesi mucibince zaptedilen Vakıflar	0		1 918	05
YEKÜN			2 914 000		3 354 313	78

C - CETVELİ

F.	M.	Varidatın nev'i	Tahsilât		1941 mali yılına devrolunan varidat	
			Lira	K.	Lira	K.
F. M.		Akar ve toprak satış bedeli	3 650 634	66	3 238 735	63
		» Hayrat satış bedeli	115 043	28	53 503	34
		YEKÜN	3 765 677	94	3 292 238	97

D - CETVELİ

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat		Sarfiyat		1941 mali yılına devrolunan muhassasat	
		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
F. M.	Akar ve toprak satış bedeli	3 650 634	66	411 899	08	3 238 735	63
	» Hayrat satış bedeli	115 043	28	61 539	94	53 503	34
	YEKÜN	3 765 677	94	473 438	97	3 292 238	97

Samsun mebusluğuna seçilen Nasuhi Erzurumlu hakkında Mazbataların tetkiki encümeni mazbatası (5/9)

Mazbataların tetkiki encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Mazbataların tetkiki encümeni

Esas No. 5/9

Karar No. 7

26 . VI . 1943

Yüksek Reisliğe

Seçim mazbatasının mualleliyeti iddia Yüksek Reisliğin 15 . III . 1943 tarihli yazısıyla encümenimize havale edilen Samsun mebusu Nasuhi Erzurumlu'ya ait dosya Dahili nizamnameye tevfiakan teşkil edilen 3 numaralı İhzarî encümenine tevdi edilmişti.

Bu encümenin icabeden tetkikleri yaptıktan sonra tanzim eylediği mazbata dolayısıyla birlikte encümenimize iade edilmiş olduğundan mevcut evrak bütün ilişkileriyle birlikte okundu ve incelendi :

İhzarî encümen mazbatasında :

Filhakika Nasuhi Erzurumlu'nun 1932 yılında Birinci tümen askeri mahkemesi tarafından Türk Ceza kanununun 346 ncı maddesi delâletiyle 343 ncü maddesinin birinci fıkrasına tevfiakan üç ay müddetle hapis cezasına mahkûm edildiği ve bu hükmün Askerî temyiz mahkemesince dahi âzadan adli hâkim iki zatın muhalefet şerhleriyle tasdik edilerek katiyet kesbeylemiş olduğu; Birinci tümen Askerî mahkemesinin 3 . III . 1932 tarih ve 5/2 sayılı kararıyla Askerî temyiz mahkemesinin bu hükmü tasdik eden 17 . V . 1932 tarih ve 363 numaralı kararının tetkikinden anlaşılması olduğu ve fakat fiilin mahiyeti itibariyle umumî bir af kanunu olan ve suç bütün hukukî neticeleriyle birlikte ortadan kaldıran 2330 sayılı Af kanununun ikinci maddesi mucibince affa tâbi olduğu ve fiilin bütün neticeleriyle birlikte ortadan kalkmış olmasına nazaran bu mahkûmiyetin seçim mazbatasını talil eder bir mahiyeti haiz olmadığı tebarüz ettirilmektedir.

Cereyan eden müzakere esnasında Encüme-

nimizce 2330 sayılı Af kanununun mahiyeti ve şümulü derecesi hakkında yüksek Adliye encümeniyle Adliye vekâletinin dahi mütalâalarının alınmasına karar verilmiş olduğundan keyfiyet bu encümenle Adliye vekâletinden sorulmuştur.

Adliye encümeninden gelen 18 . VI . 1943 tarihli cevapta :

2330 sayılı Af kanununun şümulüne giren mahkûmiyetlerin bu kanunun ikinci ve mütaakip maddelerinde sarahaten gösterildiği ve kanuni vasfı tayin edilmiş olan mahkûmiyetin tallûk ettiği ikinci maddenin unvanı bir af mahiyetinde olduğu ancak bunun hudut ve şümulünün aynı kanunun 12 ncı maddesi hükümleri dahilinde mütalâası iktiza edeceği bildirilmiş ve Adliye vekâleti namına Encümeninde hazır bulunan vekâlet müsteşarı tarafından dahi 2330 sayılı Af kanununun unvanı bir af kanunu olduğu ve Temyiz mahkemesi içtihadının dahi bu merkezde bulunduğu ve cezayı bütün hukukî neticelerle birlikte ortadan kaldırdığı beyan edilmiştir.

Hâdisiye etraflıca münakaşa edilerek müzakerenin kifayeti kabul olunduktan sonra; İhzarî Encümen mazbatasında da belirtildiği üzere üç ay müddetle hapis cezasına mahkûm olan Samsun mebusu Nasuhi Erzurumlu'nun bu mahkûmiyetinin 2330 sayılı Af kanununun ikinci maddesi mucibince ve bütün hukukî tesir ve neticeleriyle birlikte ortadan kalktığı ve fiilin istisnai hükümleri ihtiva eden 12 ncı maddesinin şümulü dahiline de girmediği ve binnetice af ile hiç işlenilmemiş bir mahiyet ihraz eden bu mahkûmiyetin mebusluğa bir mâni teşkil ede-

miyeceği Tetkik encümeni mürettep adedinin mutlak ekseriyetle karar altına alınmıştır.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Mazbataların Tet. En. Reisi		Bu M. M.
Balıkesir		İçel
K. Özalp		Ş. Tuğay
Kâtip		
Maraş	Amasya	Ankara
Dr. K. Bayizit	E. Uras	F. R. Atay
Ankara	Ankara	Erzurum
A. Baytm	H. N. Mihçioğlu	A. Akyürek
Erzurum	İçel	İzmir
Ş. Koçal	R. Koraltan	R. Köken
İzmir	Kırklareli	Kırklareli
H. Onaran	N. Kansu	Dr. F. Umay
Mardin	Sinob	Tekirdağ
Dr. A. Uras	Dr. B. Kökdemir	E. Pekel
Erzurum		Ordu
Gl. P. Demirhan		S. S. Tarcan

Cürüm sahtekârlıktır: Yani hem Teşkilâtı Ecasiye kanununun, hem mebus seçimi kanununun mebusluğa mâni olacağını söylediği bir cürümdür. Bu suçla vukubulan mahkûmiyetin muayyen bir kanuna tevfiқан istilzam ettiği hukuki mahrumiyet affa giremez. 12 nci maddenin takyidatı çok açıktır. ve bunda tadadı ve tahdidi bir katiyet aramağa imkân yoktur; hususî kanunlara tevfiқан yapılan muameleler afftan hariç tutulmuştur. Kaldı ki, af, umumî değildir; takyit edilmekle hususî bir af mahiyetini almıştır. Cürümün hukukî neticeleri ortadan kalkmamıştır ve kalkamaz. Nasuhi Erzurumlu'nun mebusluk mazbatasının reddi lâzımdır.

Istanbul	Tokad	Tokad
F. Öymen	H. N. Keşmir	N. Poroy
Ankara	Kayseri	Kastamonu
R. Börekeçi	M. Tamer	Z. Orbay